Sayı 9 (321)
Eylül 2021
Yıl XXXI

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN MÜSLÜMANLARI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Başredaktör
Vedat S. Ahmed
Yayın Kurulu
Cemal Hatip
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber
Dr. Selime Hasanova
Aydın Ömerov

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi“ 27
Müslümanlar Dergisi

tel.: 02/981 60 01

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

BİLİN Kİ, BİZ MÜSLÜMANIZ!

Yüce Allah'ın insanlığa verdiği en büyük nimet; barış, teslimiyet, huzur ve selâmet anlamlarına gelen İslâm'dır. İnsanı yükselten bu muhteşem nimet sadece Müslümanların nasibidir. Bu yüzden Müslüman olmak bir ayrıcalık, üstünlük vesilesidir.

İslâm, kalp ile tasdik edip sözle ikrar edilmesi gereken bir inançtır, devamında ise davranışlarla desteklenmesi gerekir. Bu yüzden bir insanın Müslüman olabilmesi için Allah Teâlâ ve Onun insanlar arasından seçerek gönderdiği son peygamberi Hazreti Muhammed'e inanması gerektiği gibi, bu inancını ikrar edip ilân etmesi de gerekmektedir.

İslâm'ın getirdiği hakikatlere bütün kalbiyle inanan ve onun ilkelerine uyan insanların Müslüman olarak adlandırılması bizzat Allah tarafından yapılmıştır. Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur: ***"Allah, Kur'ân'dan önceki kitaplarda) da Kur'ân'da da size "Müslümanlar" adını verdi ki, Peygamber size şahit olsun, siz de insanlara şahit olasınız".*** Bundan dolayı mübarek "Müslüman" ismini taşımak bizim için şeref ve gurur vesilesidir.

Bulgaristan Cumhuriyetindeki Müslümanlar, ülkemizin eşit haklı vatandaşları olup vicdan hürriyeti ve istediği dini seçme hakkını sağlayan millî kanunlara tâbidir. Bundan da öte bu kanunları, dinî inanç ve düşüncelerimizi serbestçe ifade etme hakkımızı da garanti etmiştir. Hatta Nüfus Sayımı Kanunu gibi bazı kanunî düzenlemeler bizden dinimiz hakkında bilgi vermemizi, yani hangi dine mensup olduğumuzu açıklamamızı istemektedir. Bu ise bir kez daha Müslüman olduğumuzu ifade ve ikrar etmek için önemli bir fırsattır, ötesi de var – sorumluluktur. Çünkü bizler, kanunun hükümlerine uyarak hangi dine mensup olduğumuzu beyan etmekle birlikte açık bir şekilde kimliğimizi de belirlemiş olmaktayız, ayrıca inancımızda emin olduğumuz, kendimize saygı duyduğumuz ve sorumluluğumuzun farkında olduğumuz konusunda ortaya iyi bir örnek koymuş olmaktayız. Bizim bu davranışımız, eşit haklı fertleri olduğumuz toplumun gelişmesi için yapılacak analiz ve tespitlerin doğru bir şekilde yapılmasına da katkı sağlamaktadır.

İnsanın kalbinde kökleşmiş inançlarını ifade etmekten kaçınması, kararsızlık ve şüphe anlamına geldiği gibi, kendisine ve topluma karşı sorumsuzluğun da ifadesidir ya da korku ve ikiyüzlülük göstergesidir. Böyle bir tutum ise iman nimeti, İslâm'ın izzeti ve faziletlerinin güzelliğiyle şereflendirilen Müslümana asla yakışmaz.

İşte bu sebeple yurdumuzdaki her Müslümana hitap ederek sorumlu davranmaya ve Eylül ayı içerisinde yapılan nüfus sayımına katılmaya davet ediyorum. Bunu da mümkün mertebe elektronik yolla yapmaya gayret etmeliyiz, mümkün olmadığı takdirde ise sayım görevlilerinin anket sorularına emin bir şekilde cevap vererek yapmalıyız. Özellikle dinimiz sorulduğunda net olarak "Müslümanım!" demeli ve sayım yapanları buna şahit tutmalıyız. Tıpkı ayet-i kerimede ifade edildiği gibi, ***"Şahit olun ki, biz Müslümanlarız!"*** demeliyiz. Çünkü bizim için Müslüman olmaktan büyük gurur kaynağı yoktur, elhamdülillâh!

Vedat S. Ahmed

İÇİNDEKİLER

02 Gençlere Mümkün Olduğunca Yakın Olmaya Çalışıyoruz
06 İlim Hayatın Temelidir
08 Adem Aleyhisselam
10 Bir Başka Göç - II
12 Ashâb-ı Güzîn Efendilerimizin Yolunda Peygamberimizi Anlamak
14 Nüvvâb Müdürü Emrullah Efendinin Diploması Nerede?
16 Gâzî Mihaloğlu Mahmud Bey Camisi
17 Mustafa Hayri Efendi (1890-1970)

İmzalı yazılardan, ilân ve reklamlardan reklam sahipleri sorumludur. • Sayın okuyucularımız, dergimizin sayfalarında ayet-i kerime, hadis mealleri ve mübarek isimler bulunduğu için yerlere atılmamasını rica ediyoruz.

GENÇLERE MÜMKÜN OLDUĞUNCA YAKIN OLMAYA ÇALIŞIYORUZ

Başmüftülük Eğitim Dairesi Başkanı Amir Feleti İle Mülâkat

Amir Feleti, 09. 02. 1992 tarihinde Smolyan (Paşmaklı) ili Madan kasabasında doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini "Otets Paisiy" Lisesinin "Matematik ve Bilgisayar Bilimleri" bölümünde tamamladı. Yüksek öğrenimine Türkiye Cumhuriyetinde devam etti ve 2017 yılında Kocaeli Üniversitesi "İşletme Yönetimi" bölümünden mezun oldu. Yüksel lisansını ise Edirne'de Trakya Üniversitesinde yine işletme alanında yaptı. 2018 yılında Başmüftülük Eğitim Dairesi ekibinde işe başladı ve 2019 yılının başından itibaren Daire Başkanlığı görevine atandı.

▶ ***Sayın Feleti, "Müslümanlar" dergisinin sayfalarına hoş geldiniz. Davetimizi kabul ettiğiniz için mutluyuz. Konuşmamıza Bulgaristan'daki din eğitimi konusunu ele alarak başlayalım. Bugün, bir yandan önceki nesillerden İslâm'ı "miras almış" insanlara, diğer yandan Müslüman olmalarına rağmen dini "yeniden keşfeden" insanlarla rastlamak mümkün. Siz din eğitiminizi ailenizde mi aldınız?***

Din eğitimimi daha okula başlamadan önce aile içinde aldım. Kur'ân okumayı ve dinimizi büyüklerimden öğrendim. Özellikle evimizde yapılan münazaralar beni çok etkiliyordu. Burgaz bölgesinde yaşayan amcam Molla Sadık misafirliğe gelince evimiz, onun bilgeliğinden faydalanmak isteyen, çevredeki önde gelen Müslümanlarla dolup taşardı. Farklı konular İslâmî açıdan ele alınırdı. Yedi yaşındayken, ünlü Kur'ân öğreticisi Hâfız Murad Hacı yönetiminde Madan Merkez Camisinde düzenlenen Kur'ân kursuna başladım. İslâm hakkındaki temel bilgileri ise Madan Merkez Camisinin imamı Hayri Hasan Hocadan yaşıtlarımla birlikte aldık.

▶ ***Bulgaristan'da üniversitelerde eğitimine devam eden öğrenci sayısı azalıyor. Sizce gençlerin neye ihtiyacı var, eğitim alanında gelişmelerini bırakmalarının sebepleri neler sizce?***

Evet, son zamanlarda böyle bir eğilim var ve biz toplum olarak bu olumsuz uygulamayla başa çıkmak için çalışmalıyız. Temel sorun şu ki, Bulgaristan'daki gençlerin çoğu topluluğumuzu avucunun içine almış olan maddiyata, daha çabuk zengin olma veya niteliksiz de olsa sağlam bir gelir etme fırsatına aldanıyor, bunun sonucunda eğitimde bir anlam görmüyor.

Gençlerin ihtiyacı olan şey, birisinin oturup gelecekleri hakkında onlarla içtenlikle konuşması. Bu kişinin XXI. yüzyılın işgücü piyasasının gerçek fırsatlarını onlara sunması, yeteneklerini keşfetmesi ve kendilerini geliştirmeleri için teşvik etmesi gerek. Günümüzde herkesin ilgiye ihtiyacı var, gençlerin ise buna on kat daha fazla ihtiyacı var.

▶ ***Bu yıl ülkemizdeki üç imam hatip lisemizde "yaz okulları" düzenlendi. Bu şekilde öğrenciler yaz aylarında okulda olmanın "korkunç" bir şey olmadığını gördü ve gösterdi. Öğrencilerin katıldığı farklı etkinliklerin doğrudan gözlemcisi olarak izlenimlerinizi bizimle paylaşabilir misiniz?***

Evet, Başmüftülük bu yıl ikinci defa Mestanlı, Şumnu ve Rusçuk olmak üzere üç dinî lisemizde büyük ölçekli yaz okulları düzenledi. Önceki yıla kıyasla bu yıl etkinliklere katılmak isteyenlerin sayısında artış kaydedildi. 2021 yılında yaz okullarında 12-16 yaş

arası 500'den fazla öğrencinin yaz okullarına katıldığının altını çizmek isterim.

Yaz okullarında biraz teorik bilgi verildi, ahlakî değerlerin başarılı bir şekilde işlendiği eğlenceli oyunlar bolca vardı ve birçok yeni dostluklar kuruldu. Çocukların bu tür etkinliklere çok ihtiyacı var, çünkü kişisel gelişimlerine katkı sağlanmakta ve özgüvenleri artmaktadır.

Bana göre genç neslin kendini eğitim alanında geliştirmeye devam etmesi için teşvik yollarından biri tam da bu, kendilerine, ailelerine ve bir bütün olarak topluma faydalı olmaları için onları heveslendirmek gerekiyor.

▶ 16 yıl önce düzenlenmeye başlayan "İslâmî Eğitime Destek Kampanyası"nda her yıl toplanan meblağ artış kaydediyor. Müslümanlar İslâmî eğitime destek vermek için etkin olarak kampanyaya katılıyor. Sizler de dinî okullarda ve Kur'ân kurslarındaki öğrencilere, üniversite öğrencilerine yardımcı olmak adına birçok faaliyette bulundunuz. Bu yıl sonuna kadar planladığınız öncelikleriniz nelerdir?

Bu yıl, salgın durumuna rağmen, İslâmî Eğitime Destek Kampanyası önemli ölçüde gelişme kaydetti. Toplanan meblağ 534.000 levanın üzerinde, dolayısıyla yüzde 26 oranında artış oldu.

Müslüman gençliğe yardım etmek için katkıda bulunan herkese dergimiz aracılığıyla minnettarlığımı iletiyorum. Bu kampanya Müslümanlardan Müslümanlaradır ve Yüce Allah'tan bu kampanyaya katılan herkese hayır ve bereket vermesini temennî ediyorum.

İslâmî Eğitime Destek Kampanyasında elde edilen gelirler esas olarak yaz ve yıllık Kur'ân kurslarının masraflarını karşılamak için kullanılmaktadır; ayrıca belediye okullarında "İslâm Dini" dersi öğretmenlerine maaş, "İslâm Dini" dersi alan öğrencilere ve Kur'ân kurslarındaki çocuklara ders ve çalışma kitapları; öğrencilere ve üniversitelilere burs; "İslâm Dini" dersi öğretmenleri ve imam hatip liselerindeki meslektaşlarının niteliklerini ve becerilerini geliştirilmek için yapılan eğitimlere; Müslüman toplumundan öğrenci ve üniversitelilere seminer ve gezilere; Şumnu ve Mestanlı'daki imam kurslarına ve Madan'daki "Hâfiz Murad Hacı" Hâfızlık Kursuna vs. destek sağlanmaktadır.

Yıl sonuna kadar planlanan etkinliklerimizden bahsetmişken, Başmüftülüğümüzce Bulgaristan'da sosyal bilimler, pedagoji, tıp ve mühendislik bölümlerinde eğitim gören Müslüman üniversitelilere burs sağlandığını hatırlatmak istiyorum. Biz bu öğrencilere eğitim yılı boyunca devam eden aylık 100 leva burs sağlıyoruz.

▶ Birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar olan öğrenciler için hazırlanmış yeni "İslâm Dini" kitapları, geçtiğimiz yıl Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından onaylanmıştı. Tebrikler, bu büyük bir başarı! Bu yıl da beşinci sınıftan onikinci sınıfa kadar olan kitapların onayı için başvurdunuz. Bakanlıktan bir cevap var mı? Çocuklar "İslâm Dini" dersini yeni kitaplardan

öğrenebilecek mi?

Evet, ders kitaplarını onaya sunduk ve 1 Eylül 2021 tarihinde Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından bu kitapların devlet ve belediye okullarında kullanılmasına izin verildiğine dair resmî kararlar çıktı. Bu kararları alır almaz Başmüftülük kitapları baskıya verdi.

Elhamdülillah, Bulgaristan'da ilk defa yeni eğitim yılının başlaması ile I. sınıftan XII. sınıfa kadar "İslâm Dini" dersi okuyan bütün öğrencilerin Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından onaylı ders kitap setinin tamamını kullanabilecek olmalarından dolayı son derece mutluyum. Bu dersi gören bütün öğrencilere ders kitapları Başmüftülük tarafından sağlanacaktır.

▶ ***Eğitim Dairesindeki işinizden biraz daha genişçe bahsedebilir misiniz? Gerçekleştirdiğiniz başka faaliyetler var mı?***

Başmüftülükte ve özellikle Eğitim Dairesindeki iş, sorumlu, dinamik ve aynı zamanda çok keyifli bir meşguliyet. Her gün genç insanlarla görüşüyoruz ve onlara hizmet sunarak kalplerini kazanmak için gerçek fırsatlara sahibiz. Meslektaşlarım doğası gereği idealistler ve herkes her şeyden önce toplumun gelişmesini istiyor.

Biz, Eğitim Dairesi olarak gençlerin her zaman yanında olmaya, onlara hizmet vermeye ve Allah'ın rızasını kazanmaya çalışıyoruz. Onlar da bizleri kendilerine destek olacak büyükleri olarak görüyorlar.

Sayın Feleti, değerli zamanınızı okuyucularımızla paylaştığınız için teşekkür ediyorum, başka eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Sorumlu olduğum daireyi ve faaliyetlerimizi değerli okuyucularınıza tanıtma fırsatı verdiğiniz için ben teşekkür ederim. Allah sizden razı olsun!

SÖYLEŞİYİ YAPAN: **İSMİYE İSMAİLOVA**

ZAMAN...

Ana toprağa saban gömmüş,
Çiftçi toprağa tohumlar ekmekte...
İlkbahar... Yaz, güz ve kış,
Zaman ne çabuk geçmekte...

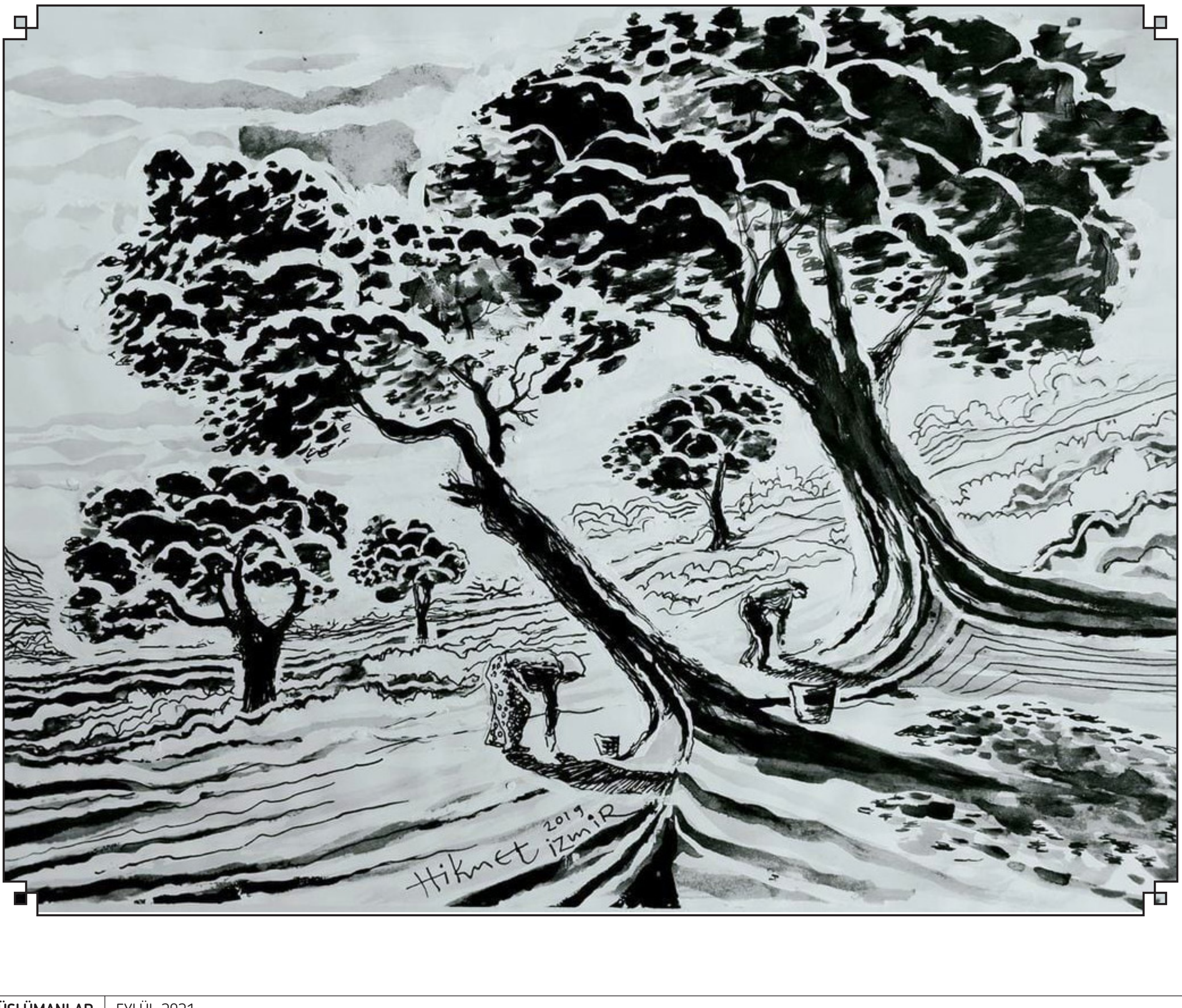

İLİM HAYATIN TEMELİDİR

DR. SELİME HASANOVA
YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ
ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

Ebû Musa el-Eş'arî'den rivâyet edildiğine göre, Nebî (s.a.s.) söyle buyurmuştur: "Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim farklı yapılardaki topraklara düşen bol yağmura benzer. Bunlardan bazıları temizdir, suyu alır, bol bitki ve ot yetiştirir. Bazıları kuraktır, suyu yüzeyinde tutar. Bu sudan insanlar yararlanır. Hem kendileri içer, hem de hayvanlarını sular, hem de ziraat yaparlar. Diğer bir toprak çeşidi de vardır ki, dümdüzdür. Ona da yağmur düşer ama o ne su tutar ne de bitki yetiştirir. Allah'ın dinini inceden inceye kavrayan, Allah'ın beni kendisiyle gönderdiğinden faydalanan, öğrenen ve öğreten kimse ile bunları duyduğu vakit kibrinden başını bile kaldırmayan ve kendisiyle gönderildiğim Allah'ın hidayetini kabul etmeyen kimsenin misali işte böyledir." (Buharî, İlim, 20)

İçinde bulunduğumuz bilgi çağının geçmiş çağlara göre son derece dinamik ve muhtelif kültürlerin global bir potada harman olduğu hepimize malûmdur. Bu çağın şahitleri olarak yaşayan bizler, aynı zamanda günbegün gelişim seyrini değiştiren fenomenal bir ortamı paylaşmaktayız.

Teknolojik ilerlemeyle birlikte sürekli yenilenen bilgisayarlar, elektronik ağlar, mobil uygulamalar, yapay zekâ, dijital iletişim, veri koruma ve benzeri inovatif gelişmeler sayesinde bilgiye erişim her zamandan daha kolay hale gelmişken, kolay iş görmenin bedeli olarak insanoğlu farkında olmaksızın bilgi kirliliğinde boğulmaya mahkûm edilmektedir. Bu ortamda sağlıklı nefes alabilmek için hassas olmak gerekmektedir. Nitekim bir tıklamayla önümüze serilen girift bilgi yığınları arasından sağlıklı ve faydalı olanı cımbızlamak ciddî bir meseledir. Teşbihte hata olmazsa, boğucu bir sisin ortasından geçmezden önce derin nefes almaya benzer. Dijital dünyanın ikliminde güzel ile çirkin hemdem olmuş, yalanla gerçek kol kola girmiş vaziyette. Bu sahada yapılan sağlıksız operasyonların yıllar sonra patolojik travmalara davetiye çıkaracağının da farkında olmak gerekir. Bir imam-hatip lisemizin kütüphane kapısı üzerine asılmış anlamlı yazı ibretliktir: "... ve internette her şey gerçek değildir". Şüphesiz bütün faydalarıyla birlikte günümüz gelişim dünyasının ne yazık ki, böylesi nâhoş bir yönü de var.

Geçtiğimiz yüzyılda okul sıralarında aldığımız bilgiler büyük ölçüde yaşam boyu yeterliyken, bugün bilginin devamlı yenilenmesi gerekmektedir. Sürekli değişen ve gelişen bilgilerin eskiden olduğu gibi ezberlenmesine ihtiyaç duyulmamaktadır. Çünkü bilginin kişinin cebinde olduğu düşünülmektedir. Ancak günümüzde yetişen nesillerin klavye kahramanlığı göstererek her türlü bilgiye ulaşmaları marifet değil, kısa yoldan, tez elden iş görmedir. Kaldı ki, bu hazırcılık onları birey olarak sağlıklı bir şekilde yetiştirmemekte, hayatın kendilerine sunacağı değişik şartlara karşı hazırlıklı olmalarına mani olmaktadır. Kısacası bilgi temiz bir süzgeçten geçirilip içselleştirilmediği müddetçe kuru, ruhsuz bir yığından ibarettir. Elbette bilginin gücüyle insanları iyiye, doğruya ve güzele yönlendirme mümkün olduğu gibi, hepimizin endişesi olan kötüye sevk etmek de mümkündür. Son yıllarda bilginin etkili bir güç haline geldiğini ve bu gücün merhametten yoksun çevreler tarafından kötüye kullanıldığını dünya kamuoyu izlemektedir. Buradan şu da anlaşılmaktadır, eğer bilgi bireyin davranışlarında, yaşantısında olumlu yönde bir değişim meydana getirmiyorsa, insan ve insanî değerleri merkeze almıyorsa, pek önemi yoktur. Yunus'un deyişiyle "sen kendin bilmezsen, ya nice okumaktır".

İslâm literatüründe bilgi genel olarak "el-ilm" ve "el-marife" terimleriyle izah edilmektedir. İlim, bir şeyin hakikat ve mahiyetini kavrayıp idrak etmek anlamındadır. Dinî literatürümüzde ise, "zaman ve mekân sınırı olmaksızın

küçük büyük, gizli âşikâr her şeyi ve her hadiseyi müşahede etmişçesine hakkıyla bilmek" mânasına gelmektedir. Marifet kelimesi de bilmek, tanımak, ikrar etmek anlamındadır. Dolayısıyla, "bir şeyi tefekkür ederek ve etkisi veya sonuçlarını iyice düşünerek onu kavramak" anlamındadır. Her ne kadar her iki kelime bilgi ifade etse de ilim kavramının anlamı daha kapsamlıdır.

İslâm dini bilgiye, öğrenmeye ve düşünmeye önem veren ilâhi dinlerin sonuncusudur. İlk emri "Oku" olan bir dinin hitap ettiği insan, ilimsiz yapamazdı. Bu emir bizlere okumanın, bilginin doğru adresten elde edilmesi gerektiğini öğretmektedir. İlim, hayatın temelidir. Allah Rasûlü hayatı boyunca aldığı bu ilâhî emir doğrultusunda çalışmış, etrafında bulunan erkek ve kadınları da ilme teşvik etmiştir. Başta ashâb-ı kirâm olmak üzere ilim talipleri gece-gündüz, uzak-yakın demeden İslâm coğrafyasının farklı bölgelerindeki merkezlere ilim seferberliği yapmışlardır. İlim talep etmenin farz olduğunu bildiren Hazreti Muhammed (s.a.s.)'in ümmeti olarak bize düşen görev, evimizde oturup parmaklarımızı oynatarak klavye mücahitliği yapmak değil, çile ve zorluklara katlanarak, bir diğer ifadeyle birazcık mürekkep yalayarak doğru bilgiye götüren yolu katetmektir. Bugün salgın hastalıklarının zuhur etmesiyle dijital eğitime geçilse de çeşmeyi camdan izlemek başka, yanına varıp suyun akışını görmek başkadır. Böylece elde ettiğimiz ilmi sadece kendi menfaatlerimiz için veya bulunduğumuz eğitim kurumunun etiketini kullanmak için değil, bütün insanların istifadesine sunulmuş olmaktadır. Allah Rasûlünün bildirdiğine göre, "Kim ilim için bir yola çıkarsa, Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler, hoşnutluklarından dolayı ilim talebesine kanatlarını serer. Sudaki balıklara varıncaya kadar yer ve gök ehli âlim kişinin bağışlanması için Allah'a yakarır. Âlimin, ibadet edene üstünlüğü, ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Kuşkusuz âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler miras olarak ne altın ne de gümüş bırakmışlardır. Onların bıraktıkları mirâs ilimdir. Dolayısıyla kim onu alırsa, büyük bir pay almış olur."

Şimdi bilgi çağında yaşadığını söyleyip de temel dinî bilgiler öğrenme hususunda dahi nemelâzım davranarak akıbetlerini berbat edenlere nazikçe soralım: İlim olmadan, değerler eğitimi olmadan aile ve çocukları nasıl koruyabiliz? Özümüzü, benliğimizi kaybetmemek için ne yapmalıyız? Bilgisayarda zaten her şey var demek yeterli midir? Gençlere, çocuklarımıza her şeyden önce dijital dünyanın güvenli bölgelerini öğretmeliyiz demiyorum, en başta tanımalarına öncülük etmeliyiz. Hem de sabırla, ısrarla... Mükemmel olarak yaratılan bir varlığın, en doğrusunu, en iyisini tanıyıp bilmesinden daha tabiî ne olabilir ki?

Bazen sosyal medyadaki ahlâk tellâllarının etkili mesajlar paylaştığını görürüz. Neymiş... "iyi insan olunmadan iyi Müslüman olunmazmış". Elbette öyledir... Ancak iş, yine de kuru paylaşımdan öte bilip öğrenmeyi gerektiriyor. Zira sizin tanımadığınız veya sadece ismen duyduğunuz son peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'in gayesi fıtratına muhalif olmayan iyi insan yetiştirmekti ve bu uğurda yardımcısı Yüce Allah (c.c.) ve Onun mucizesi Kur'ân-ı Kerîm'di.

"Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" ayet-i kerimesi yaşam için ilmin zaruretini ifade etme babında hepimize yeter de artar bile...

Rabbimiz ilmimizi ve fehmimizi ziyade kılsın ve bizleri sâlihlerden eylesin!

KAĞIT PARÇASI

Bomboş bir kağıt parçası,
Bir damla mürekkep bekleyen,
Edebiyat ile süslenen,
Narin dizeler ile beslenen.

Koca şairin dert ortağı,
Küçük çocuğun resim tabağı,
Ulu ağacın cn bildiği,
Bomboş bir kağıt parçasıdır o.

Silgi ve kalem ile hayat bulan
Gösterilen ilgi ile güzellik saçan
Gerektiğinde herkese yardıma koşan,
Bomboş bir kağıt parçasıdır o.

Ondaki sırlar yıllarca yaşar
O mâziden istikbale tarih yazar
Onda gizlidir tüm geçmiş duygular
Bomboş bir kağıt parçasıdır o.

22 Ekim 2015
RECEP SELÂHATTİN

İLK İNSAN VE İLK PEYGAMBER:
ADEM ALEYHİSSELAM

Her şeyi yoktan yaratan, yokluktan varlık alemine getiren Allah Teâlâdır. Onun ilk yarattığı şey Peygamberimiz Muhammed (s.a.s.)'in nurudur. Her şey de onun hürmetine yaratılmıştır. Allah Teâlâ bir hadis-i kudside Muhammed (s.a.s.) için "Sen olmasaydın, sen olmasaydın, hiçbir şeyi yaratmazdım" buyurdu. Ashab-ı kiramdan Cabir bin Abdullah, "Yâ Rasûlâllah! Allah Teâlâ'nın her şeyden evvel yarattığı şey nedir?" diye sorunca, Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Her şeyden evvel senin Peygamberinin, yani benim nurumu nurundan yarattı." O zaman ne levh ne kalem, ne cennet ne cehennem, ne melek, ne sema ne yeryüzü, ne güneş ne ay, ne insan ne de cin vardı."

Allah Teâlâ sevgili Peygamberimiz Muhammed (s.a.s.)'in nurunu yarattıktan sonra bu nurdan âlemleri ve içinde olanları, sonra da Adem (a.s.)'ı yarattı. Dolayısıyla yeryüzünde yaratılan ilk insan ve ilk peygamber, bütün insanların babası Hazreti Adem'dir. Onu yaratmayı dileyince, meleklere yeryüzünde bir halife yaratacağını bildirdi. Melekler, "Yâ Rabbî! Yeryüzünde fesat çıkaracak ve kan dökecek olan insanları niçin yaratıyorsun?" dediklerinde Cenâb-ı Allah, "Onlar fesat çıkarmazlar." demedi. "Sizin bilmediklerinizi ben bilirim. Lâyık olmayanları, lâyık yaparım. Uzak kalanları yakınlaştırırım, zelil olanları aziz ederim; siz onların işlerine bakarsınız, Ben kalplerine bakarım ve onlar benim rahmetime sığınırlar" buyurdu. Melekler de "Seni tenzih ederiz, Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir ilmimiz yok. Muhakkak sen her şeyi hakkıyla bilensin ve üstün hikmet sahibisin" dediler.

Allah'ın emriyle melekler, çeşitli memleketlerden getirilen topraktan su ile çamur yapıp insan şekline koydular. Hadis-i şeriflerde bildirildiğine göre, Allah Teâlâ Adem (a.s.)'ı yeryüzünün her tarafından aldırdığı topraktan yarattı. Bu sebeple zürriyetinden siyah, beyaz, esmer, kırmızı renkte olanlar olduğu gibi, bazıları da bu renklerin arasındadır. Bazısı yumuşak, bazısı sert, bazısı halis ve temiz oldu".

Ahmed bin Hanbel'in bildirdiği hadis-i şerifte ise şöyle buyurulur: "Allah Teâlâ Adem'in bedenine şekil verip bıraktıktan sonra (henüz ruh vermeden) İblis, etrafında dolaşıp ona bakmaya başladı, onun içini boş görünce "Bu kendine sahip olamaz, benim için kolay ele geçirilebilir", dedi. Ebû Ya'lâ'nın ve Buharî'nin Ebû Hüreyre (r.a.)'dan rivayet ettikleri bir hadis-i şerifte ise şöyle buyurulur: "Şüphesiz ki, Allah Teâlâ Adem'i topraktan yarattı. Adem'i yaratacağı toprağı tîn (çamur) hâline sokup hame-i mesnûn (balçık çamuru) oluncaya kadar bekletti. Şeytan, Adem (a.s.)'ın bedeninin ruh verilmemiş bu hâlini görüp yanına vardıkça, 'Şüphesiz sen büyük bir iş için yaratıldın", dedi. Kur'ân-ı Kerim'de de meâlen şöyle buyuruldu: "Andolsun biz insanı şekillenebilir özlü balçıktan, (şekil verilip) kurutulmuş çamurdan yarattık." (el-Hicr, 15/26). Ayrıca "Allah nezdinde Îsâ'nın durumu Âdem'in durumu gibidir. Onu topraktan var etti; sonra ona "ol" dedi ve oluverdi." (Âl-i İmrân, 3/59) diye bildirilmektedir. Sonra Allah Teâlâ Adem (a.s.)'ın bedenine ruh verdi. Ruh önce gözüne ve genizlerine sirayet etti. Genzine sirayet edince aksırdı. Rabbimiz onu rahmetiyle karşılayıp "Allah sana merhamet etsin!" buyurdu.

Rivayete göre, ilk insan Hazreti Adem, Mekke ile Taif arasında kırk yıl yatıp salsal (kurutulmuş çamur) olup pişmiş gibi kurudu. Bu durmdayken önce Muhammed aleyhisselâmın nuru alnına kondu. Sonra Muharremin onunda, Cuma günü ruh verlildi ve cennette yaşamaya başladı. Müslim'in bildirdiği hadis-i şerife göre, "Allah toprağı Cumartesi günü yarattı. Ondaki dağları Pazar günü yarattı, ağaçları Pazartesi günü yarattı. Mekruhları Salı günü yarattı. Nuru Çarşamba günü yarattı ve hayvanları Perşembe günü yaydı. Hazreti Adem (a.s.), Cuma günü ikindi vaktinden sonra mahlûkatın en sonunda ve Cuma saatinin nihayetinde, ikindi ile akşam arasında yarattı." Yine Müslim'in bildirdiği hadis-i şerife göre, "Üzerine güneş doğan en hayırlı gün Cuma günüdür. Adem o gün Cennete konuldu ve o gün Cennetten çıkarıldı. Kıyamet de ancak Cuma günü kopacaktır".

Hazreti Adem yaratıldıktan sonra her şeyin ismi ve faydası kendisine bildirildi. Yaratılmasından sonra Allah Teâlâ'nın emri ile bütün melekler Adem'e secde etti. Meleklerin hocası olan İblis, emri dinlemeyip secde etmedi. Cenâb-ı Allah, "Meleklere 'Âdem'e secde edin!' dedik, onlar da secde ettiler, sadece İblîs direndi" (Tâhâ, 20/116) sözleriyle bu hususu teyit etmektedir.

Hazreti Adem cennete girince cennet yemeklerine ve meyvelerine rağbet eyledi. Cennet bağlarını, bahçelerini ve köşklerini dolaşmaya başladı. Canı her ne isterse hemen hazır olurdu. Lâkin yaratılışı icabı, kendi cinsinden arkadaş bulup onunla yakınlık kurmak istedi. Bu düşüncede iken uyuyuverdi. O esnada Allah Teâlâ Adem'in sol kaburga kemiğinden hazreti Havva'yı yarattı. Adem (a.s.) uykudan uyanınca baş ucunda ayakta duran bir kadın gördü ve ona: "Sen kimsin? Niçin yaratıldın?" dedi. O da: "Ben sana zevce olarak yaratıldım" cevabını verdi. Buhârî ve Müslim'in Ebû Hüreyre'den rivayet ettikleri bir hadis-i şerifte "Kadınlar ile iyi geçinmenizi tavsiye ederim. Çünkü onlar (kadınlar) Adem'in kaburga kemiğinden yaratıldı." buyurulmuştur.

Sonra Allah Teâlâ onları nikâhladı. Cennette bin yıl kadar yaşadılar. Yasak edilen ağaçtan unutarak önce Havva, sonra da Adem yedikleri için Cennetten çıkarıldılar. Adem (a.s.) Hindistan'ın Seylân (Serendip) adasına, Havva ise Cidde'ye indirildi. İki yüz sene ağlayıp yalvardıktan sonra tövbe ve duaları kabul olarak hacca gelmeleri emrolundu. Hazreti Adem Arafat ovasında Havva ile buluştu. Sonra Kâbe'yi inşa etti ve her yıl Arafat'ta hac yaptı.

Hazreti Adem zürriyetinden kıyamete kadar gelecek çocuklar belinden zerreler halinde çıktı. Allah Teâlâ bunlara ruhlar aleminde "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sordu. Hepsi "evet" dedi.

Hazreti Adem ile Havva sonradan Şam'a gittiler. Orada yirmi defa ikiz evlâtları doğdu, bir defa da yalnız Şit (a.s.) oldu. Hazreti Adem, neslinden kırk bin kişiyi gördü. Beşyüz yaşında iken, bir rivayete göre de bin beş yaşında iken evlâtlarına peygamber oldu. Çocukları çeşitli dillerle konuşurdu.

Cebrail (a.s.), Hazreti Adem'e on iki kere geldi. Kendisine oruç, günde bir vakit namaz ve gusül abdesti emredildi. Kitap gönderildi; fizik, kimya, tıp, eczacılık, matematik bilgileri öğretildi. Daha sonra Süryanî, İbranî ve Arabî diller ile kerpiç üstüne kitaplar yazıldı.

Adem (a.s.) çok güzel olup siyah saçlı, buğday renkli idi. Havva da böyle idi. Hazreti Havva, Adem (a.s.)'ın suretinde, onun boyunda, şeklinde ve renginde idi. Hazreti Adem, bir rivayete göre, bin yaşına, diğer rivayete göre de iki bin yaşına gelince on bir gün hasta yatıp Cuma günü vefat etti. Hazreti Havva da bir sene veya başka bir rivayete göre kırk sene sonra Cidde'de vefat etti. Kabirleri, ya Kudüs'te, ya Mina'da Mescid-i Hayf'ta ya da Arafat'tadır.

DERLEYEN: **RAMADAN YAKUP,**
KOVANCILAR - RAZGRAD

GALİP SERTEL ŞAİR-YAZAR

BİR BAŞKA GÖÇ – II

Ve onlar, Türk asıllı Bulgaristan vatandaşları, her şeyi pek iyi bildikleri için Silistre tren garından sınır dışı ediliyorlar. Seksen kişilik vagonlara yüzlerce insan balık istifi üst üste bindiriliyor, kapılar kilitli, pencereler kapalı tren vagonlarınla mecburî bir yolculuğa dökülüyorlar Kapıkule'ye doğru. Bu mecburî yolculuk esnasında bazı yerlerde, çeşitli garlarda, öğle üstleri yirmi beş, otuz derece yaz sıcaklarında saatlerce bekletiliyorlar. Sıcaktan, havasızlıktan, susuzluktan bunalıp bayılan bebekler, çocuklar, ihtiyarlar...

Başka bir emniyet yetkilisi konuşuyor...

"Pek tabiî, Mayıs 1989 yürüyüşlerinden sonra yapacak bir şeyimiz kalmadı. O kadar da enayi miyiz ki, Türkleri kurşuna dizip de dünya kamuoyunun hışmına uğrayalım. Onların istekleri olduğunu biliyoruz, lâkin Bulgaristan'ın da jeopolitik durumu, Varşova Paktı'ndaki sorumlulukları var. Göz ardı edilemez ulusal çıkarlar mevcut... Biz Eylül ayına kadar 400.000 kişi atacağız sınır ötesine... Ardından da yeni yıla kadar bir 400 bin daha uğratacağız ve memleketimizde Türk sorununu çözmüş olacağız..."

Ve Türkler şerefin, varlığını korumak istedikleri, korudukları için Silistre şehri tren garının arka tarafındakı genişçe bir meydandan sınır dışı ediliyorlar. İkiye bölünmüş meydanın bir yanında göç edecek "turistler", öte yanda ise uğurlayanlar.

Güneş inadına kızdırıyor. Sicim iplerle çevrelenmiş alanın önünde Bulgar gönüllü polisler bunaltıcı sıcağın etkisinde kollarını sıvamışlar, omuzlarındaki kalaşnikofları uğurlamaya gelenlere yöneltmişler, her an ateş etmeye hazır bir vaziyette nöbet tutuyorlar... Ne tuhaf hâller, ne garip mantık... Güç gösterisi ve "turizm"! Zoraki göç, etnik temizleme değil, şanlı bir "turizm" hizmeti. Hem de nasıl! Genellikle erkekler emniyete götürülüp Mayıs 1989 yürüyüşlerine iştirakleri bahane edilerek türlü işkencelere maruz bırakılıp, kendisi ve ailesi için ellerine yurtdışına mahsus bir kırmızı "turist" pasaportu verilip, yirmi dört saat içinde memleketi terk etmeleri isteniyor. Öte yanda tren garında ellerinde kırmızı "turist" pasaportlu insanlardan kuyruklar oluşuyor. Göç edeceklere yardım amaçlı simsarlar devreye giriyor.

Rüşvet, yalancılık, dolandırıcılık, çapulculuk, yağmacılık gırla gidiyor. Bedavadan el değiştiren mal mülk telef oluyor. Komünist yönetimin hükûmeti kararname yayınlamış... Beş yıl boyunca, yani turistler gittikleri ülkelerden geri dönünceye kadar taşınmaz malları, mülkleri belediyelerce korunup güvenceye alınsın diye... İyi de aynı zamanda evini satmayınca trene ya bilet verilmiyor ya turist pasaportu vermek için evin satış belgesi isteniyor. İşte minareyi çalmak isteyen kılıfını da böyle uydurur...

Yörenin ileri gelen yöneticileri ve Komünist Parti kodamanları el ovuşturuyor. İşleyecekleri her eylemi kanunlaştırıyorlar. Aç gözlü kurtlar gibi, Türklerin evlerini, bağlarını, yazlıklarını sahipleniyorlar. Bazıları hepten de tepegöz... Şehirlerde yaşayanların dairelerini sahte belgelerle doğmamış torunlarına bedavadan alıyorlar. İktidar küpünün balından

payını alamayanlar ise otomobillerle köy köy gezerek sokaklarda başı boş dolaşan sahipsiz hayvanları, kapıları açık kalmış, terk edilmiş evlerde ne bulurlarsa kamyonlara yükleyip yağmalıyorlar. Bir han-ı yağma zamanı... Bütün Türkler adeta bir şok içinde. Kimsenin konu komşu malı mülkü ile ilgilenmeye vakti yok. Herkes nasıl gideceğim, ne olacak benimle diye kendi başının çaresinde. Herkes kendi derdinde...

Bir Dobrucalı anlatıyor:

"İşten eve dönünce ne göreyim. Avlu içinde buzağılı bir inek, bir eşek ve eşek arabası. Bunlar da ne dedim karıya... Bırak, sorma! dedi ağlayarak. Mehmet dayımın Mustafa'ya pasaportunu vermişler, yirmi dört saati bekleme, çünkü yurdun başka bir köşesinde sürgünde bulursun kendini, derhâl çık git!" demişler.

Evde hayvanlar açlıktan öleceklerine bize getirmiş. Helâllaşıp gitmiş Mustafa. Tepem attı. Bir anda Mustafalarda buldum kendimi. Kapılar açık saçık. Camlar kırılmış. Elektrik lambaları yanıyor. Kurban kesmiş, eşikte kanını akıtıp evin önündeki zerdali dalına asmış. Dalın altında birkaç köpek hırlayarak yalanıp duruyor. İçeri girdim. Darmadağınık her taraf. Demek hırsızlar burasını da taraşlamışlar. Bir de evin duvarına, iç tarafa, pencerenin altına eğri böğrü harflerle, kırmızı boyayla „Pis Türkler Bulgaristan'dan Dışarı!" diye yazmalarıyla kimliklerini belirtmişler. Ruhumu önce bir yalnızlık, terk edilmişlik korkusu, sonra derin bir isyan ile nefret sardı. Yâ Rabbim, nedir bu yazgımız? dedim... Bu göç değil... Bu bir vahşet, bir barbarlık..."

Göç deyip zorla uğratılıyorlar. Oğul gidiyor, ana baba kalıyor. Evlât kalıyor, baba gidiyor. Kardeş gidiyor, kardeş kalıyor...

Orada, Silistre garında, Haziran güneşinin yakıcı öğle sıcağında, gerilmiş sicim iplerinin boyunda, oğlunu uğurlayan bir anne, kalaşnikoflu polislerin karşısına çökmüş, uful uful söyleniyor kendi kendine...

"Siz nereden bileceksiniz!... Evlât acısı başka... Doğarken belden kopuyor, ayrılırken yürekten. Ayrılık acısı başka. Siz nereden bileceksiniz..."

Oğul, gelin, torunlar iplerin öte yanında. Biraz evvel çağrılmışlar trene binmek için. Ağlayarak el sallıyorlar gerilmiş sicimlerin önünde oturmuş, harabeye dönüşmüş anneye.

Megafonla tek tek çağırılıyor cetvelde adları yazılı "turizimciler". Kulakları sağırlaşmış bir dede annesine çıkışıyor:

"İştmedin mi mare?.. Galiba bizi çağırdılar, "Fidan' dediler, mare..."

1985'te, Bulgaristan'daki Müslümanların adlarını Hristiyan adlarıyla değiştirme kampanyasında Türklerin çoğu, sanki de birer denek gibi, hükümetçe teklif edilen Hristiyan adlarını değil de ağaç, çicek adları almışlar ve bunları da işitmek istemiyorlardı...

"Galiba, 'Fidan' dediler, mare..."

Vagonlara bindirilecek "turistleri" çağıran emniyet yetkilisi:

"Şurada, beş senedir, adlarınızı öğrenemediniz. Ne geri zekâlı, ne kalın kafalı insanlar imişsiniz, yahu!" diye mızmızlanırken, yanındaki meslektaşı:

"Aldırma, Binbaşı Yoldaş! Boş ver, on saat sonra Kapıkule'de bu adlara gerek kalmayacak."

Ve ikisi de alaylı alaylı gülüyorlar acılardan zevk alarak. Mutlu mutlu, ama iğrenç duruyor, pis pis... İnsan oğlu insan, emniyet yetkilileri! İnsan oğlunun bir devlette sizlerden başka güveneceği bir kurum mu var?! Ve bu gibi insanî değerleri umursamamak, hele hele hiçe saymak, belki de Bulgar tarihinin en acı, en bahtsız mirası. Onlar Bulgar adını taşıyorlar, ama o adın altındaki öz varlığı, millî değerlerini zamanın ve tarihin haşin rüzgarlarında yitirmişler, koruyamamışlar. Binlerce öz kardeşlerinin vebali, kıyımı sonucu Slavlığı benimsemişler ve belki de buralardan kaynaklanıyor özgeçmişleriyle kopukluk, bağsızlık ve sadakatsizlikleri...

"Bulgarların Vaftiz Zaman" ve "Alfabe Uğruna" adlı sinema yapıtlarını seyrettikçe Bulgarlara tarihin gayr-ı ihtiyarî serüveninde olanlar olmuş. Ecdadımıza ahlâksızca, acımasızca yapılanlar, neden bugün de Türklere uygulanmasın bağnazlığı hülyasında boğulup kalmışlar. Biz ve ötekiler burgacı bataklığında çaresizce bocalayarak bir kimlik arayışına saplanıp evrensel insan hakları nimetinden bir nasip alamama bahtsızlığında dura kalmışlar. Kişinin şahsiyeti için bir adın nice mutluluk kaynağı olduğu bilincine ulaşamama bedbahtlığı zihinlerde bir büyük Bulgar şovenizmi besler olmuş...

İnsanın adı! Hele de o ad, kulağa yüce ezanın iman, inan dolu kutsal ve ulvî sesiyle üflendi ise...

NOT: YAZI BİR BÜTÜNÜN PARÇASI OLUP İLK KISMI ÖNCEKİ SAYIMIZDA YAYINLANMIŞTIR!

ASHÂB-I GÜZÎN EFENDİLERİMİZİN YOLUNDA PEYGAMBERİMİZİ ANLAMAK

ERDİNÇ SÜLEYMAN KİLLİ MERKEZ CAMİİ İMAM-HATÎBİ

Peygamberler silsilesinin son halkası, "Âlemlere Rahmet", O en güzel örneği tam olarak anlatabilmek hiçbir fâniye nasîp olmamış. Biz Onu, görüp sevenlerin, hizmetiyle şereflenen, sohbetiyle kêmale eren o mübarek neslin müşâhede ve ifadeleriyle ancak tanıyoruz. Günümüze değin de her pîr-i fâni Peygamber Efendimizi kalemiyle veya kelâmıyla anlatmaya gayret etmişse de anca kendi sözlerini süslemiştir. Yoksa Allah Rasûlünün yüksek şahsiyetini gereği gibi ifade edebilmek mümkün değil. Onu anlamanın yolu sahabe-i kirâm efendilerimizden bizlere ulaşan rivayetlere bakarak o nakilleri akıl süzgecimizden geçirerek hayatımıza serpiştirmekten geçiyor.

Asr-ı Saadetten günümüze İslâm ümmetinin Rasulüne bağlılığı tartışılmazdır. Dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun, günümüz Müslümanları bizden öncekilerden daha büyük ölçüde onun sünnetini yaşamaya ve ruhaniyetini gündelik hayatımıza hâkim kılmaya muhtaç olduğumuz âşikâr. Bunun yolu da önce onu tanımak ve ardından onu örnek göstermeden önce örnek almaktan geçiyor; çünkü İslâm yaşanmadan yaşatılamaz. Diğer açıdan rızâ-i Bâriye nâil olmayı ümit edenler olarak kısır döngü içine girmemek adına gayemiz, İslâmiyet'e ve Rasûlüllahın hayatına tarihî bilgi edinme veya ağzımızı tadlandıracak sohbetler yapmak için değil, itîkadî, ahlakî ve ilmî noksanlarımızı düzelterek kâmil mümin olma yolunda bir nebze ilerleyebilmektir.

Bütün insanlığı nefsine hapseden modernite, kapitalizm ve bunların neticesinde hayatlarımızın bir parçası olan sosyal ağların Müslümanları da etkisi altına aldığı sır değil. Rasûlüllahı bütün benliğimizle örnek ve önder kabul etmemiz ahlâkın göreceli hâle geldiği dünyamızda kolay da değil. Her çağın getirisi ve götürüsü farklı olur. Bütün bu farklılıklar arasında her zaman dünyasını dinine değil dinini dünyasına hâkim kılanlar kazanmıştır. İslâmiyet'in hâkim değil de mahkûm olduğu, örnek alınmadan örnek gösterildiği bir hayatta Onun bizlere miras bıraktığı ahlâkın ya-

şanılabilirliğini eşlerimize ve çocuklarımıza öğretmemiz mümkün ancak yaşatabilmemiz mümkün değil.

Rasûlüllahın sünnetinde apayrı bir yeri olan, karşımızdaki insanla empati kurma veya biri tarafından değer görme herkesin ortak isteğidir. Kalabalıkta yalnızlaşan, bolluk içinde kıtlık çekenler olarak bu değerler gönle dokunmanın ve İslâm'ı yaşama ve yaşatmanın anahtarıdır. İslâm'ı sadece yaşatmaya yönelik hevesimizi biraz azaltarak gönül kazanmaya yatırım yaptığımız zaman taşlar yerine zaten oturacak. İhitiyacımız olan kuşlara yüzmeyi, balıklara uçmayı öğretmeye çalışmak değil, Rasûlüllahın sünnetine sarılıp mutedil bir yol takip ederek anlayışı elden bırakmamaktır. Zeyd b. Sâbit (r.a.), Rasûlüllah (s.a.s.) ile ilgili bizlere aktardığı şu bilgi sanırım kişiliğimizi ve kimliğimizi olgunlaştırıp tadımızın oluşmasını sağlayabilir:

Zeyd b. Sâbit (r.a.)'tan Rasûl**ü**llah (s.a.s.)'in durumu hakkında bilgi istediler. Hazreti Zeyd de: *"Eğer onun bütün durumlarını soruyorsanız, o bir denizdir ki, kenarı yoktur. Onun ahlâk ve ahvâli uçsuz bucaksız bir denizdir. Eğer bazı durumlarını sorarsanız,* lâyıkıyla iç *yüzüne erebildiğim bazı bilgileri size aktarayım."* der ve şunları anlatır: *"Rasûlüllah (s.a.s.) ile komşuyduk. Kendisine vahiy geldiği zaman bir adam yollayarak beni çağırırdı. Ben de huzuruna girer ve nâzil olan vahyi yazardım. Rasûlüllah (s.a.s.)'in huzurunda biz bazen dünya işlerini konuştuğumuz zaman o da ahlâkının büyüklüğünün eseri olarak bizimle dünya işlerinden bahsederdi. Biz ahiretten bahsetsek, bizimle beraber ahiret işlerinden bahsetmeye koyulur;* eğer biz tutup da yemekten bahsetsek, *bu sefer de bizimle yemekten bahseder, yemeklere ve birtakım yiyeceklerin fayda ve zararlarına dair bilgi verirdi. Anlatmış olduğum bu hususların hepsini size Rasûlüllah (s.a.s.)'den haber vermekteyim."*

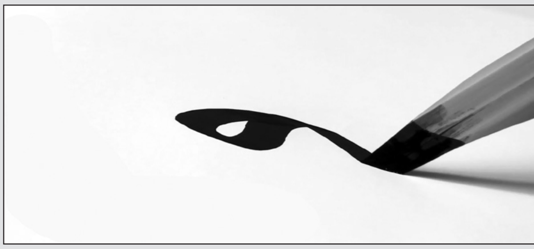

Meleklerin varlığı nasıl ispat edilir?

Melekler, gözlem ve deneye dayanan pozitif bilimlerin ilgi alanı dışında kalan fizik ötesi varlıklardır. Onların gözle ve diğer duyu organlarıyla algılanamaz varlıklar oluşu, inkâr edilmelerine gerekçe olamaz. Pozitif bilimlerin ilgi alanı dışında kalan ve duyu organlarıyla algılanamayan nice varlıkların mevcudiyetine inanıldığı bir gerçektir. Esasen insan aklı meleklerin varlığını reddetmez, bunu mümkün görür. Bu konuda, kesin bilgi veren, anlamı açık çok sayıda âyet ve hadis bulunmaktadır. Bunlar meleklerin varlığı konusunda müminlerde hiçbir şüphe bırakmaz. Meleklerin varlığı ile ilgili bazı deliller şöyle sıralanabilir:

a) Bütün peygamberler getirdikleri mesajda meleklerin varlığından söz etmişlerdir; bütün ilahî dinlerde melek inancı vardır.

b) Allah'ın kelâmı olduğunda hiçbir şüphe olmayan Kur'ân-ı Kerim'de meleklerin varlığına ve özelliklerine ilişkin onlarca âyet bulunmaktadır.

(Bkz. Bakara, 2/30-34; Hicr, 15/28-29; Hud, 11/69-70; Zariyat, 51/24-28; Necm, 53/5; Tahrim, 66/6; Fatır, 35/1)

c) Hayatı boyunca hiçbir zaman yalan söylememiş olan Hazreti Peygamber pek çok hadisinde meleklerden, onların özelliklerinden ve kimi zaman onları gördüğünden bahsetmiştir. (Bkz. Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, VI, 168; Müslim, Zühd, 60)

d) Yüce Yaratıcının makro ve mikro âlemde yarattığı varlıklardaki eşsiz güzellik ve mükemmelliği görüp değerlendiren ve bu suretle Allah'ı tesbih ederek yücelten özel varlıkların bulunması aklın kabul edeceği bir husustur.

"Kirâmen Kâtibîn" ne demektir?

"Değerli yazıcılar" anlamına gelen "kirâmen kâtibîn", insanların yanlarında bulunan ve onların yaptıkları işleri amel defterine yazmakla görevli bulunan melekler demektir. Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: ***"Hâlbuki sizin üstünüzde hakikî bekçiler ve çok değerli yazıcılar (kirâmen kâtibîn) vardır ki, onlar ne yaparsanız bilirler"*** (el-İnfitâr, 82/11-12).

NÜVVÂB MÜDÜRÜ EMRULLAH EFENDİNİN DİPLOMASI NEREDE?

Bulgaristan Müslümanları, Osmanlı döneminde olduğu gibi, Bulgaristan'ın Osmanlı devletinden ayrılıp müstakil devlet olma aşamasına girmesinden sonra da eğitim ve bilhassa dinî eğitim almak için en önemli merkez olarak payitaht İstanbul'u görmüşlerdir. Bu yüzden orada okumuş olmak ayrıcalık kabul edilmiştir. Nitekim Osmanlı dönemi ve sonrasındaki yarım asır boyunca İstanbul medreselerinde ve hatta diğer okullarda eğitim görmüş birçok tanınmış şahsiyet Bulgaristan Türk toplumuna hizmet etmiştir.

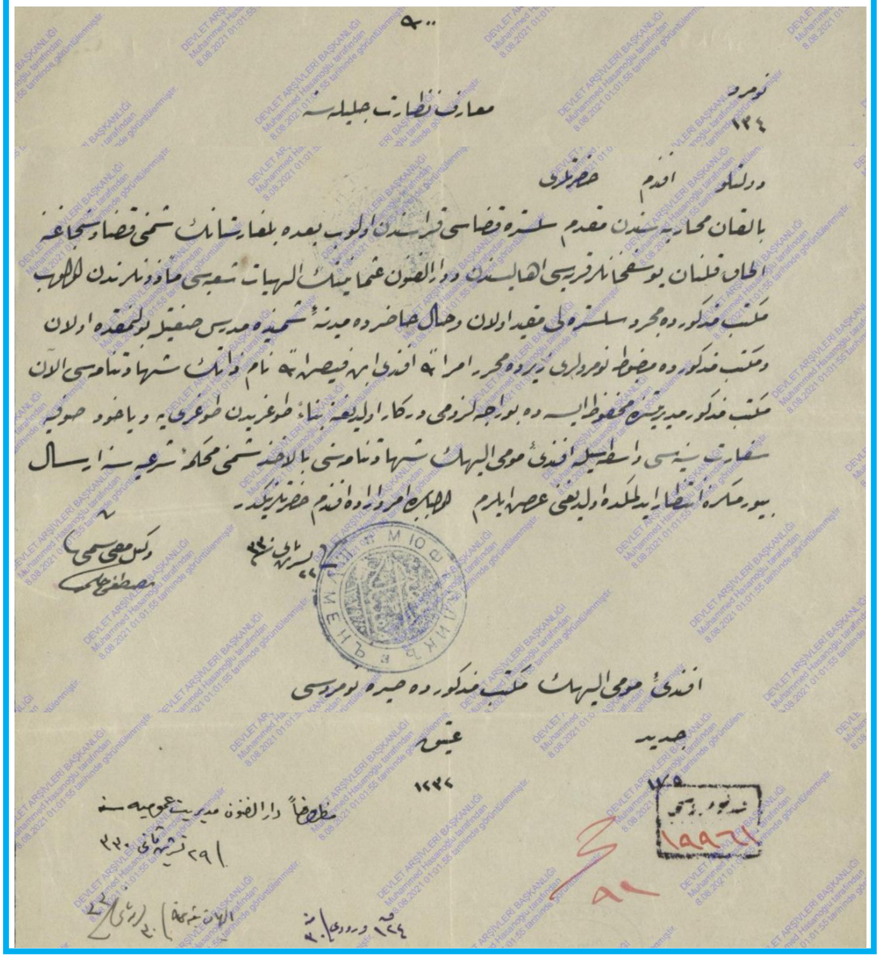

Bulgaristan bağımsızlığını ilân edip Osmanlı devleti tarafından tanınmasıyla Müslümanlar İstanbul ile bağlarını bir şekilde devam ettirseler de gidiş gelişlerdeki zorluklar, zaman zaman devletler arasında yaşanan gerginlikler, Türklerin yeni Bulgaristan'ı vatan olarak görmeye başlamaları ve kurulan yapıyı benimseyip kendilerini gidici değil de kalıcı olarak görmeleri sonucunda İstanbul'da eğitim alma imkânları günden güne azalmıştır. Bundan dolayı bu ihtiyacı mahallinde karşılama arayışları başlamış ve yaklaşık çeyrek asır süren, ama özellikle 1913 yılından sonra yoğunlaşan süreç sonunda Şumnu'daki Medresetü'n-Nüvvâb adlı okul 1922 yılında açılmış; lise kısmı aynı yıl, yüksek bölümü de 1930 yılında çalışmaya başlamıştır.

Anlatmaya çalıştığımız yarım asırlık sürecin ilk aşamasında Silistre medreselerinde eğitim görmüş; ikinci aşamada payitahtın ilim madeninden istifade etmek üzere bugünkü İstanbul Üniversitesinin selefi olan Osmanlı Dârü'l-Fünûnunda daha yüksek düzeyde öğrenim görmek için İlâhiyat/Ulûm-ı Şer'iye Şubesi öğrencileri arasına girmiş bahtiyarlardan birisi de Deliorman'ın Yusufhanlar (Pristoe) köyünden Feyzullah oğlu Emrullah Efendidir.

1878 doğumlu olup ana-babadan öksüz kalmasına rağmen, azmederek bu yola koyulan Emrullah Efendi, tespitlerimize göre, Dârü'l-Fünûnun adı geçen şubesinden/fakültesinden mezun olan tek Bulgaristan Türküdür. Okulunu başarıyla tamamlayıp diploma almayı hak eden Emrullah Efendi, Bulgaristan Türklerinin yarım asırlık eğitim ve bilhassa dinî eğitim sürecinin üçüncü aşamasında memleketi Şumnu'da bulunmuş ve yeni bir dönemi teşkil eden Nüvvâb Medresesinin kuruluşu esnasında en önemli aktörlerden biri olmuştur. Böylece bir dönemden baş-

Nasufçular, 18 Kânûn-ı Sânî [1]927

Bih
MAÂRİF NEZÂRET-İ CELÎLESİNE
Numru 134

Devletlü Efendim Hazretleri

Balkan Muhârebesinden mukaddem Silistre kazâsı kurâsından olub ba'dehû Bulgaristan'ın Şumnu kazâ ve sancağına ilhâk kılınan Yusufhanlar karyesi ehâlîsinden Dârü'l-Fünûn-ı Osmânînin İlâhiyat Şubesi me'zûnlarından olub mekteb-i mezkûrda mücerred Silistreli mukayyed olan ve hâl-i hâzırda medîne-i Şumnu'da müderris sıfatıyla bulunmakda olan ve mekteb-i mezkûrda mazbût numruları zîrde muharrer Emrullah Efendi ibn-i Feyzullah nâm zâtın şehâdetnâmesi el'ân mekteb-i mezkûr müdîriyetinde mahfûz ise de buraca lüzûmu derkâr olduğuna binâen doğrudan doğruya veyâhud Sofya Sefâret-i seniyyesi vâsıtasıyla efendi-i mûmâ ileyhin şehâdetnâmesini bi'l-ahz Şumnu Mahkeme-i Şer'iyesine irsâl buyurmanıza intizâr edilmekde olduğunu arz eylerim bu bâbda emr ü irâde efendim hazretlerinindir.

Fî 22 Teşrîn-i Sânî sene 1330

Vekîl-i Müftî-i Şumnu
Mustafa Hilmî

/Mühür/:
Şumnu Müfülüğü – 1329
Мюфтилик – Шумен

Efendi-i mûmâ ileyhin mekteb-i mezkûrda sıra numrusu
Cedîd 175 Atîk 1232 Kayd Numrusu 19961 - 91

Mazrûfen Dârü'l-Fünûn Müdîriyet-i Umûmiyesine
Fî 29 Teşrîn-i Sânî 1330

N. 124 Vürûdu / T. 30

İlâhiyât Şu'besine fî
30 Teşrîn-i Sânî 330

ka bir döneme geçişi sağlama, önceki dönemin birikimini yeni şartlara taşıma gibi sorumlu bir vazife üstlenmiştir.

Osmanlı Devlet Arşivinde kayıtlı olup ele aldığımız Osmanlıca vesika, bahsettiğimiz sürece tanıklık eden ufak bir hatıradır. 22 Teşrîn-i Sânî 1330/5 Aralık 1914 tarihini taşıyan mektup, o sırada vekâleten Şumnu Müftüsü görevinde bulunan Mustafa Hilmi Efendi tarafından yazılıp Maarif/Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir.

Hatipzâde Mustafa Hilmi Efendi, Eskicuma'nın Çerkovna köyünden olup ulemadandır. İstanbul'da Medresetü'l-Kuzât adlı yüksek okuldan mezun olan bu zat, Eskicuma, Şumnu ve Batı Trakya'da müftülük, Başmüftü Yardımcılığı ve Kiremitlik Medresesinde müdürlük yapmıştır. XX. asrın ilk yarısında Bulgaristan Türklerine önemli hizmetlerde bulunan Mustafa Hilmi (Bilginer) 1983 yılında Adana'da vefat etmiştir.

Yazıya konu olup diploması istenen Emrullah Efendi, Şumnu'daki Müşebekli Medresesi ve Medrese-i Aliyede talebe okutarak eğitim hizmetine başlamış, daha sonra Nüvvâb Medresesinin kuruluş aşamasında önemli hizmetlerde bulunmuştur. Okulun ilk müdürü olup bu hizmeti 22 sene yürütmüş ve 30. 09. 1941 tarihinde görevi başında vefat etmiştir. Nüvvâb okulunu canı pahasına koruyan ve yaşatan Emrullah Efendi, yüzlerce Nüvvâblı yetiştirerek Bulgaristan Müslümanlarına en büyük hizmetlerden birini yapmıştır.

Vesikaya dönecek olursak, Mustafa Hilmi Efendi, vekâleten bulunduğu Şumnu Müftüsü sıfatıyla Osmanlı Maarif Bakanlığına yazdığı yazıyla bölgesinde müderrislik yapan Emrullah Efendinin diplomasının gönderilmesini talep etmiştir. Başka bir belgeden anlaşıldığına göre, yazı üniversitenin ilgili şubesine ulaştırılmış ve oradan diplomanın hazırlanıp onay için bakanlığa gönderildiği bildirilmiştir. Böylece, Emrullah Efendinin diploması elimizde olmasa da üniversiteden mezun olduğu belgelenmiş ve hatta öğrenci numarası da öğrenilmiş bulunmaktadır.

ALİOSMAN MEHMED

İHTİMAN'DAKİ DURUMU İÇLER ACISI

GÂZÎ MİHALOĞLU MAHMUD BEY CAMİSİ

Sofya'dan Filibe istikametine hareket edildiğinde karşımıza çıkan İhtiman kasabası küçük bir yerleşim yeri olmasına rağmen, tarih içerisinde önemli bir yere sahiptir. Zira Romalıların "Via Militaris" dediği, Osmanlıların ise "Orta Kol" olarak adlandırdığı yol üzerinde bulunmaktadır. Rumeli'de bu güzergâhta yapılan fetihler sırasında Lala Şahin Paşa tarafından sulh yoluyla darü'l-islâm yapılan İhtiman, o günden beri Bulgar halkıyla birlikte Müslümanlara da mesken olmuştur. Her Müslüman yerleşim yerinde olduğu gibi, İhtiman'ın da en önemli yapısı Gâzî Mihaloğlu Mahmud Bey Camisidir.

Caminin yapılış tarihiyle ilgili kesin malûmatımız yok. M. Kiel'e göre, 1380-1395 yılları arasında yapıldığı tahmin edilen cami, S. Eyice'nin kanaatince II. Murad dönemine ait olma ihtimali olsa da Fatih Sultan Mehmed devrine aittir, nitekim E. H. Ayverdi de bu görüşü desteklemiş. Caminin tarihinden ziyade mimarisiyle ilgilenen A. Antonov belirtilen görüşleri zikretmekle yetinmiştir ve ayrı bir tarih vermemiştir. Şeyhulislâm A. Hikmet'e göre, vakfettiği olan İhtiman ve civar köylerin merkezine Mihaloğlu Mahmud Bey bir cami, hamam ve imaret yaptırmıştır. Caminin kiliseden dönüştürüldüğünü de belirtmiştir. Bölgenin 1370'li yıllarda fethedilmesiyle XIV. asrın sonunda kasabanın imar edilmeye başlaması göz önünde bulundurulursa, bu cami de XIV. asrın sonu veya XV. asrın başında bir külliye olarak inşa edilmiş olması muhtemeldir.

Mihaloğollarından akıncı Mahmud Bey tarafından zaviye tipi cami olarak inşa edilen bu eser, imaret, medrese ve biraz ilerideki hamam ile bir külliye meydana getirmektedir. Vakıf kayıtlatından bu külliyede imam, hatip, mütevelli, kâtip, imaret şeyhi, nazır, müezzin, muarrif, devirhan, vaiz, muallim, dersiâm ve kütüphaneci çalıştığı anlaşılmaktadır.

5. 1. 1856 tarihli belgeye göre, Gazi Mihaloğlu Mahmud Beyin İhtiman camisi ve imaretine tahsis ettiği vakfı "evlâdiye vakfı" satüsündedir. Bu, vakfın idaresi, kurucusu tarafından belirli şartlarla evlâtlarına ve torunlarına havale edilmiş demektir. Zikredilen belgede vakıf gelirlerinin fazlasının vâkıfın evlâdına verilmesi şart koşulduğu görülmektedir. Belgede vakıf mütevellisi olarak zikredilen Mihaloğlu Mahmud Nedim 1887 yılında vefat edince yerine kardeşi Mahmed Şazi görevlendirilmiş, bir sene sonra vefat etmesi üzerine kardeşi Mustafa Ragıb mütevellî olmuştur.

1885 yılına Şarkî Rumeli Vilâyeti sınırları içerisinde kalan İhtiman kasabasındaki vakfın işleyişi zaman zaman tartışma konusu olsa da şartlarına göre idare edilmiştir. Fakat 1885 yılında bu bölge Bulgaristan topraklarına katılınca vakıf ve caminin durumu sıkıntılı olmaya başlamıştır. Nitekim 1909 yılında Bulgaristan Dışişleri ve Mezahip Bakanlığı nezdinde vakıflarla ilgili oluşturulan komisyona yazdığı İhtiman vakfı ile ilgili dilekçesinde mütevelli Mihal Gâzîzâde Yusuf Bey, 1885 yılından beri vakıf şartlarına uyulmadığını, gelirlere Bulgar devletince el konduğunu bildirmiş ve vakıf idaresinin tam anlamıyla mütevellisine verilmesini istemiştir. Komisyon da uzun bir izahattan sonra mütevellinin talebini reddetmiştir.

Bu arada Osmanlı arşivindeki 7. 10. 1897 tarihli belgeye göre, 20 hane Türk ile 50 hane Kıptî Müslümanın yaşadığı İhtiman kasabasındaki caminin müşrif-i harap olup cemaat-i İslâmiyenin kısıtlı imkânlarıyla tamir edilemeyeceğinden dolayı Osmanlı devletinden yardım talep edilmiştir. Daha sonra bu yardımın yapılması için sadaretten onay çıkmış ve Osmanlı Bankası vasıtasıyla Sofya'daki Osmanlı Komiserliğine gönderilmiştir. Başka bir belgeden ise 1898 senesinde Mahmud Bey Camisi ve yanındaki Türk ibtidaiye mektebinin çalıştığı, vakıf mallarına ise devletçe el konduğu ve sadece üç odasının Bulgar mektebine kiraya verildiği anlaşılmaktadır. Ancak işler burada da kalmamış, 8. 11. 1903 tarihli belgeyle cami ve medrese odalarına devletin el koymak istediği bildirilmiştir.

Biraz daha beriye gelindiğinde 27. 02. 1924 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Hariciye Vekâleti tarafından İstanbul Murahhaslığına yazılan belgeye göre, İhtiman cemaat-i İslâmiyesinin hazırladığı bir mazbatada Balkan Savaşları esnasında kasabadaki cami ve medrese ile bunların akaratı olan beş dükkân ve bir hamama mahallî belediye tarafından el konduğu, iade edilmediği ve Bulgar devletinin bu olumsuz davranışının Ankara Sefiri Simeon Radev'e bildirilmesi istenmiştir. Fakat anlaşılan o ki, bu çağrılar ve talepler olumlu cevap bulmamış. Zira İhtiman'daki bütün vakıflar Müslümanların elinden alınmış, cami ise harabe hâlinde terk edilmiştir. Bir zamanlar caminin avlusunda bulunan mektep, şimdilerde ortaokul olarak çalışmaktadır ve camimiz onun avlusunda yaralı, harap vaziyette bile olsa yine de ayakta durmaktadır. Kasabadaki Müslüman halk ve camileri, bir asırdır uzatılacak dost elini beklemektedir.

SALİH DELİORMAN ARAŞTIRMACI

ARAPÇA TEFSİR YAZAN NÜVVÂB HOCASI

MUSTAFA HAYRİ EFENDİ (1890-1970)

80 senelik ömrünün yarısını Bulgaristan Müslümanlarına hizmetle geçiren Mustafa Hayri Efendi, hicrî 1307 yılında doğmuş, bundan hareketle olsa gerek şahsî pasaportunda milâdî 1889 yılı gösterilmiş, Bulgaristan'daki arşiv belgelerinde ise 5. 08. 1890 tarihi verilmiştir. Kebapçı Memiş Bey ile Fatma Hanımın on evlâdından biri olarak Hısn-ı Mansur, yani bugünkü Türkiye'nin Adıyaman şehrinde dünyaya gelmiştir. Bu zat, oğlunun okuyup ilim sahibi olmasını istemiş, bu sebeple 1904 ortaokulu yılında memleketinde tamamladıktan sonra Arapça öğrenip dinî eğitim görmesi için Gaziantep'e göndermiştir. Mustafa Hayri Efendi orada Abdullah Efendi'den ders almış, bununla da yetinmeyip ilim ve irfan merkezi İstanbul'da gitmiştir. Payitahtta önce hatip ve vaiz yetiştiren Medresetü'l-Vâizîn adlı okulda okumuş, daha sonra ise kadı yetiştiren Medresetü'l-Kuzât'a devam etmiş ve mezun olmuştur. Hakkında müstakil eser kaleme alan Ahmet İnan, Mustafa Hayri Efendinin hocaları arasında şu zatları saymıştır: Şevki Efendi, Ali Sâbir, Muhammed Hayreddin, Ali Haydar, Hüseyin Hâlis, Hasan Tahsin, Ahmed Rifat vb.

Okulu bitirdiği sırada I. Cihan Harbinin patlak vermesiyle askere alınan Mustafa Hayri Efendi, yedek subay olarak Çanakkale, Makedonya ve Irak cephelerinde savaşmıştır. Irak'ta İngilizler tarafından esir alınmaları sonucunda savaş sonuna kadar iki sene esarette kalmıştır. Bu zor yıllarda vücudu yıpranıp hastalandığı için esaret dönüşü doktor tavsiyesiyle tebdil-i hava için Bulgaristan'a gelmiştir. Aslında Mustafa Hayri Efendi daha öğrencilik yıllarında Ramazan aylarında değişik yerleşim merkezlerine giden mollalarla birlikte Şumnu'ya bağlı Karalar (Çerna) köyünde irşad görevinde bulunmuştur. O yüzden tekrar Karalar köyüne gelmiş ve orada bulunduğu sıralarda 1922 yılında Şumnu'daki Nüvvâb Medresesinin açılışı gerçekleşmiş, o da öğretmen olarak göreve başlamıştır.

Bundan sonra Mustafa Hayri Efendi (Kürt Mustafa Efendi), 1937 yılına kadar Nüvvab'ta müderrislik yapmış, aynı zamanda Nüvvâb'a öğrenci hazırlayan Medrese-i Aliye okulunda da 1933 yılına kadar müdürlük ve ulûm-ı diniye hocalığı yapmıştır. Nüvvâb'ın lise kısmında değişik zamanlarda Arapça, Farsça ve fıkıh; yüksek kısmında ise fıkıh, mecelle, ferâiz, ahkâm-ı evkâf ve sakk-ı şer'î dersleri vermiştir. Fıkıh dersi ile ilgili Arapça ders notlarını toplayarak "el-Muktataf fi'l-Fıkh" ismiyle 1940 yılında Sofya'da bastırmıştır.

Mustafa Hayri Efendi 1937 yılında Nüvvab okulundan ayrılarak Sofya'da Başmüftülük nezdindeki Divân-ı Âlî-i Şer'î, yani Yüksek Şeriat Mahkemesi üyeliğine tayin edilmiş ve bu görevde 1965 yılında Türkiye'ye dönünceye kadar kalmıştır. Bu makama getirilmesi, İslâm hukuku alanında sahip olduğu nazarî ve pratik yetkinliğe delildir.

Mustafa Hayri Efendi, Şumnu eşrafından Tokalıoğullarının kızları Cemile Hanım ile evlenmiş, Suat adlı oğulları ve Fatma ile Hatice adlı kızları olmuştur. Aile efrâdı 1950 yılında Türkiye'ye göç etmiş, fakat kendisinin vatanına dönüşü engellenerek 15 yıl Sofya'da ikamet etmek zorunda kalmıştır, Bulgar makamlarından zorla izin koparıp 1965 yılında Türkiye'ye gitmiş ve Coşkun soyadını almıştır. İstanbul'da ailesinin yanında beş sene yaşayan bu âlim ve fâzıl zât, 30. 03. 1970 tarihinde İstanbul'da vefat ederek ve Kozlu mezarlığına defnedilmiştir.

Çok mütevazı, zâhid ve âlim bir insan olarak bilinen Mustafa Hayri Efendinin yazmış olduğu eserler genelde Arapçadır, ancak ikisi dışındakiler basılmamıştır. Eserleri arasında özellikle Sofya'daki hizmeti sırasında ikamet ettiği Kadı Seyfullah Efendi Camisi karşısındaki vakıf mülkünün üst katındaki odasında kaleme aldığı "el-Muktataf min Uyûni't-Tefâsîr" adlı Arapça tefsiri, Mustafa Hayri Efendi'nin ilmî kişiliğinin ifadesidir. Bu kitabı Türkiye'ye dönüşünde yanına almış ve Nüvvâb mezunlarından damadı İbrahim Halil (Tanır)'a bırakmıştır. Hayattayken basılmasa da uzun yıllar sonra bu dev eser, Muhammed Ali es-Sâbûnî tarafından beş cilt hâlinde yayınlamıştır. Şimdilerde yeni bir neşri hazırlanan bu tefsir üzerine kitap ve tezler yazılarak Mustafa Hayri Efendinin ilmî yetkinliği ortaya konmuştur.

Mustafa Hayri Efendiden ilim ve feyz alan İslâm alimlerinden merhum Ahmed Davudoğlu vasiyetinde hocasını hürmetle yad etmiş ve onunla ilgili önemli bir hususu paylaşmıştır: "Merhum üstadım Adıyamanlı Mustafa Hayri Efendi hazretleri ömrü boyunca îmân-ı kâmil ile çene kapamayı niyaz etmiş; talebesine ve dostlarına bu hususta vasiyetlerde bulunmuş; dualarını rica etmiştir. Allah rahmetini gani eylesin. Sair esâtize-i kirâmımızın, âbâ ve ecdâdımızın, ümmehât ve ceddâdımızın dahî rûhlarını şâd, makâmlarını cennât-ı âliyât kılsın..."

V. AHMED

NÜVVÂB'TAKİ YAZ OKULUNA 60 GENÇ KATILDI

Başmüftülük Eğitim Dairesi tarafından Şumnu'daki Nüvvâb İmam Hatip Lisesi, Rusçuk ve Mestanlı imam hatip liselerinde yaz okulları düzenlendi. Yapılan yaz etkinliklerine 500 civarında öğrenci katıldı. Nüvvâb okulunda organize edilen yaz etkinliğine ise 60 öğrenci katıldı. Ortaokul ve lise öğrencilerinin katıldığı yaz okulunda Kuzeydoğu Bulgaristan'ın farklı bölgelerinden gelen öğrenciler, ahlâk ve din dersleri gördü, her gün farklı gezi ve aktivitelere katıldı.

KIRCAALİ BÖLGE MÜFTÜLÜĞÜNDEN BURSA ÇIKARMASI

Kırcaali Bölge Müftüsü Basri Eminefendi, Müftü Vekili Suray Mustafa ve Müftülük Sekreteri Mümün Mustafa'dan oluşan müftülük heyeti Ağustos ayı sonunda Bursa'ya giderek Kırcaali'deki Yeni Caminin yapımında emeği geçenlere teşekkür ziyaretinde bulundu. Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş, Osmangazi Belediye Başkanı Mustafa Dündar, iş adamı Abdullah Burkay'ı ziyaret eden heyet, Bursa Müftülüğünün yeni hizmet binasının açılışına da katılarak Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş ile görüştü.

BAŞMÜFTÜ DR. MUSTAFA HACI, CUMHURBAŞKANI RUMEN RADEV İLE GÖRÜŞTÜ

Başmüftü Dr. Mustafa Hacı ve kendisine refakat eden Genel Sekreter Celâl Faik, 17 Ağustos 2021 tarihinde Cumhurbaşkanı Rumen Radev'i ziyaret ettiler. Önemli görüşmede Krastava köyünde çıkan yangınlar sonucunda hasar gören ailelere devletçe yardım edilmesi, Başmüftülüğün finansmanı ve Müslümanlar için ülkedeki din eğitimi koşullarının iyileştirilmesi ana noktaları oluşturdu.

Başmüftü ve Cumhurbaşkanı, ülkedeki yangın mağdurlarıyla dayanışma içinde olduklarını ifade ettiler. Müslüman Diyaneti Başmüftülüğü'ne verilen devlet desteğinin dinî hoşgörü için son derece önemli bir mesele olduğu görüşü etrafında birleştiler.

İki kurumun temsilcilerinin görüşmeleri artık geleneksel hâle gelmiş bulunmaktadır. Bu görüşmeler, kurumlar arasındaki diyaloğun, halkın kaynaşması ve iyi komşuluk içinde olma arzusunun bir göstergesidir.

DOBRİÇ BÖLGESİNDE DİNÎ VE KÜLTÜREL ETKİNLİK YAPILDI

Dobriç bölgesi Baraklar (Efreytor Bakalovo) köyünde Ağustos ayı sonlarında önemli bir program düzenlendi. Kültürel ve dinî içerikli programın ilk bölümünde iman, kulluk, kardeşlik ve komşuluk konularını ihtiva eden ilahiler söylendi. İkinci bölümde ise köyün Türk halk müziği grubu tarafından türküler seslendirildi. Program sonrası köyün kültür ve etnik kimliğini yansıtan sergi ziyaret edildi.

Dobriç Müftülüğü ile işbirliği içerisinde köyün Kültür Merkezi tarafından teşkilâtlandırılan programa 150 dolayında kişi katılırken Başmüftülüğü temsilen başmüftü yardımcıları Ahmed Hasanov ve Beyhan Mehmed, Dobriç Bölge Müftüsü Akif Akifov da hazır bulundular. Halkın büyük bir ilgiyle izlediği program sırasında başmüftü yardımcıları, kısa konuşmalar yaparak Baraklar halkının kültürel kıyafetlerini, yaşam ve kültürünü muhafaza etme çaba ve gayretlerini tebrik edip esenlik ve hayır dualarında bulundular.

Брой 9 (321)
Септември 2021
Година XXXI

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Главен редактор
Ведат С. Ахмед
Редакционна колегия
Джемал Хатип
Д-р Кадир Мухаммед
Мурад Бошнак
Мухаммед Камбер
д-р Селиме Хасанова
Айдън Юмеров

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови" 27
Списание „Мюсюлмани"
Тел.: 02/ 981 60 01

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.

ЗНАЙТЕ, ЧЕ СМЕ МЮСЮЛМАНИ

Най-голямото благо на Всевишния Аллах за човечеството е islямът, който означава мир, отдаденост, благоденствие и спасение. Единствено мюсюлманинът е удостоен с тази огромна благодат, извисяваща човека. Затова да бъдеш мюсюлманин е привилегия.

Ислямът е потвърждаване със сърцето и убеждение, което е необходимо да бъде изразено с думи, а впоследствие да бъде подкрепено и с дела. Затова всеки човек, за да бъде мюсюлманин, трябва да повярва, но и да декларира своята вяра във Всевишния Аллах и Неговия пратеник Мухаммед (с.а.с.).

Хората, които са убедени в истините на исляма и следват неговите принципи, са определени за мюсюлмани не от кого да е, а от Всевишния Аллах с кораничните слова: „Назова ви Той отдадени – и [в Писанията] преди, и в този [Коран], за да бъде Пратеника свидетел за вас, и вие да бъдете свидетели за хората". Затова за нас е чест и гордост да носим святото име „мюсюлманин".

Мюсюлманската общност в Република България е общност от пълноправни граждани на страната ни, които се ръководят от националните закони, гарантиращи свободата на съвестта и избора на вероизповедание. Заедно с това законите на страната ни гарантират свободното изразяване на вярата и убежденията. Още повече, нормативни актове като Закона за преброяване на населението изискват от нас да дадем информация за нашето вероизповедание, т.е. да заявим религиозната си принадлежност. Това е възможност да заявим още веднъж свободно нашето религиозно убеждение, но и отговорност. Защото, изпълнявайки разпоредбата на закона, ние изразяваме религиозната си принадлежност и ясно определяме идентичността си, а освен това даваме ясен пример за убеденост, себеуважение и отговорност. Това наше поведение допринася за извършване на пълноценни анализи и констатации за развитието на обществото, чиито пълноправни членове сме.

Недекларирането на изконни убеждения е израз на неубеденост и неотговорно поведение към себе си и обществото или проява на страх и лицемерие, което не подобава на мюсюлманина, който е удостоен с благодатта на вярата, величието на исляма и красотите на добродетелите му.

Именно затова се обръщам към всеки мюсюлманин в страната ни да подходи отговорно и да участва в преброяването на населението, което се провежда у нас през месец септември, попълвайки анкетните карти по електронен път, а при невъзможност – отговаряйки уверено на въпросите на преброителите. Особено когато бъдем запитани за вероизповеданието ни, ясно да заявим, че сме мюсюлмани, държейки за свидетели преброителите, следвайки повелята, да кажем: „Свидетелствайте, че сме мюсюлмани!". Тъй като за нас няма по-голяма гордост от това да бъдем и да заявим, че сме мюсюлмани, елхамдулиллях!

Ведат С. Ахмед

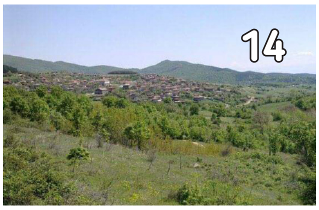

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Опитваме се да бъдем максимално близо до младите хора
05 Пожар! Хиляди домове горят...
06 Питайте знаещите, ако самите вие не знаете
08 Знанието извисява душата на вярващия
10 Науката - път към Дженнет или Джехеннем
12 Прекланям се пред Теб!
14 Боримечково
16 Казанлъшкият Дервиш Али Ефенди
17 Емруллах Ефенди (1878 - 1941)

За съдържанието на публикациите отговорност носят авторите им, а за обявите и рекламите – рекламодателите. • Уважаеми читатели, поради наличието на цитати от Свещения Коран и хадиси на страниците на списанието Ви молим да не го хвърляте на земята.

ОПИТВАМЕ СЕ ДА БЪДЕМ МАКСИМАЛНО БЛИЗО ДО МЛАДИТЕ ХОРА

Интервю с г-н Амир Фелети – началник-отдел „Образование“ към Главно мюфтийство

Амир Фелети е роден в гр. Мадан на 09.02.1992 година. Началното, основното и средното си образование завършва в СОУ „Отец Паисий“, с профил „Математика и информатика“. Висшето си образование получава в Република Турция, като през 2017 година се дипломира в Университета в гр. Коджаели, специалност „Мениджмънт и управление“. Магистърската си степен защитава в Тракийския университет в гр. Одрин, отново в сферата на мениджмънта. През 2018 година започва работа в Главно мюфтийство и става част от екипа на отдел „Образование“, а от началото на 2019 година е назначен за началник на отдела.

Господин Фелети, добре дошли на страниците на сп. „Мюсюлмани“! Радваме се, че откликнахте на поканата ни. Да започнем нашия разговор с темата за религиозното образование в България. Днес можем да срещнем хора, които са „унаследили“ исляма от предишните поколения, както и такива, които „наново“ преоткриват религията, въпреки мюсюлманската си принадлежност. Вашето религиозно образование в семейството си ли сте го получили?

Религиозното си образование получих в моето семейство още преди да започна училище. В него се научих да чета Коран и слушах за религията от по-възрастните. Особено голямо впечатление ми правеха дебатите, които се сформираха в дома ни. След като чичо ми Молла Садък, който живееше в Бургаско, си идваше в къщата ни, множество видни мюсюлмани от областта идваха да черпят знание от него. Те обсъждаха различни теми от гледна точка на исляма. На 7-годишна възраст започнах да посещавам Коран-курса в Централната джамия в гр. Мадан при известния учител по Коран хафъз Мурад Хаджи. А основни познания за исляма с моите връстници сме получавали от имама на Централната джамия в гр. Мадан Хайри Хасан.

Учениците в България, които продължават обучението си във ВУЗ-ове, намаляват. Според Вас какво им трябва на младите хора, какви са причините, поради които те спират с развитието си в образованието?

Да, напоследък има такава тенденция и ние като общество трябва да работим за справяне с тази негативна практика. Основният проблем е, че голяма част от младите хора в България не виждат смисъл в образованието, може би биват подлъгвани от материалното, което е обхванало обществото, или от възможността за по-бързо забогатяване или припечелване на солидни доходи, дори и без квалификация.

Младите хора имат нужда някой да седне и да разговаря с тях за тяхното бъдеще, но съвсем искрено. Да представи пред тях реалните възможности на пазара на труда в XXI век, да открие техните заложби и да ги мотивира, за да ги доразвият. В днешно време всеки има нужда от внимание, а младите имат десет пъти по-голяма необходимост.

Тази година в трите мюсюлмански духовни училища в страната ни бяха организирани летни училища. По този начин учениците показаха, че да си в училище през лятото, не е нещо „ужасно“. Може ли да споделите с какви впечатления останахте като пряк наблюдател на разнообразните дейности с учениците?

Да, за втора година Главно мюфтийство организира по-мащабни летни училища на територията на трите духовни училища в Момчилград, Шумен и Русе. На база предходната година бележим повишение на желаещите да участват в тези дейности. Бих искал да подчертая, че през 2021 година в летните училища взеха

участие повече от 500 ученици на възраст 12–16 години.

Имаше малко теоретични знания, множество забавни игри, в които умело бе вплетена поука, и бяха създадени много нови приятелства. Децата имат изключителна нужда от подобни инициативи, те спомагат за личностното им развитие, същевременно повишават и тяхното самочувствие.

Според мен именно това е и един от начините да мотивираме младото поколение да продължава да се развива в сферата на образованието, да го подтикнем да бъде в полза на себе си, на своето семейство и на цялото общество.

Всяка изминала година в кампанията за подкрепа на ислямското образование, стартирала преди 16 години, събраните средства се увеличават. Мюсюлманите активно се включват и подкрепят ислямското образование. Вие също реализирахте немалко дейности, с които да окажете помощ на учениците в духовните училища, в Коран-курсовете, както и на студентите. Какви са бъдещите Ви приоритети до края на тази година?

Тази година, въпреки пандемичната обстановка, кампанията за подпомагане на ислямското образование бележи значителен ръст. Събраната сума надхвърля 543 000 лв., като по този начин се отбелязва ръст от 26 на сто.

Тук е мястото, където трябва да изкажа благодарността си на всеки един, който се е включил в подпомагането на мюсюлманската младеж. Тази кампания е от мюсюлманите за мюсюлманите и аз моля Всевишният Аллах да отреди хаир и берекет за всички, взели участие в тази кампания.

Основно средствата от кампанията за подпомагане на ислямското образование се изразходват за покриване разходите на летните и годишните Коран-курсове; осигуряване на възнаграждения за преподавателите по предмета „Религия–ислям“ в общинските училища; осигуряване на учебници и учебни материали за учениците, изучаващи предмета „Религия–ислям“, и за малчуганите в Коран-курсовете; осигуряване на стипендии за ученици и студенти; за подобряване качествата и уменията на преподавателите по „Религия–ислям“ и колегите им от духовните училища; организиране на семинари и екскурзии за ученици и студенти от мюсюлманската общност; подпомагане на курсовете за имами в Шумен и Момчилград, на Курса за хафъзи „Хафъз Мурад Хаджи“ в град Мадан и др.

Що се отнася за инициативите до края на годината, искам да припомня за стипендиантската програма на Главно мюфтийство, която е насочена към студентите от мюсюлманската общност, които в момента следват висше образование в България в сферата на социалните науки, педагогика, медицина и инженерни науки. Ние осигуряваме месечна стипендия на стойност 100 лева, която се дава през цялата академична година.

Миналата година от Министерството на образованието и науката бяха одобрени подготвените нови учебници по предмета „Религия–ислям“ за учениците от 1. до 5. клас. Поздравления, това е една голяма крачка! Тази година внесохте за одобряване учебниците от 6. до 12. клас. Има ли отговор от Министерството, учениците ще имат ли възможност да изучават „Религия–ислям“ от новите учебници?

Да, входирахме учебниците за одобрение и на 1 септември 2021

година официално получихме заповедите, с които Министерството на образованието и науката разрешава те да бъдат използвани в държавните и общинските училища. Веднага след като получихме тези заповеди, Главно мюфтийство започна и масовото им отпечатване.

Елхамдулиллях, изключително радостен съм, че от новата учебна година в България – за първи път в нейната история – учениците, които искат да изучават „Религия–ислям“, ще имат възможност да ползват пълния набор от учебници от 1. до 12. клас, одобрени от МОН. Учебници ще бъдат подсигурени от страна на Главно мюфтийство за всички ученици, които изучават предмета.

▶ ***Може ли малко по-подробно да ни разкажете за работата си в отдел „Образование“. Какви други дейности извършвате?***

Работата в Главно мюфтийство, и в частност в отдел „Образование“, е отговорна, динамична, но в същото време е и много емоционална. Всеки ден имаме контакти с млади хора, имаме реалната възможност да бъдем в тяхна услуга и да спечелим техните сърца. Колегите са идеалисти по природа и всеки желае преди всичко общностното развитие.

Ние в отдел „Образование“ наистина се опитваме буквално да бъдем на една ръка разстояние от младите хора и да бъдем в тяхна полза, целейки спечелване задоволството на Аллах. В наше лице те имат своя по-голям брат, който ще ги подкрепи.

▶ ***Господин Фелети, благодарим Ви, че отделихте от ценното си време за нашите читатели! Има ли нещо, което искате да допълните?***

Аз Ви благодаря, че ми предоставихте възможността да представя поверения ми отдел и нашата дейност на скъпите Ви читатели. Нека Аллах Ви дари с добро!

ИНТЕРВЮТО ВЗЕ **ИСМИЕ ИСМАИЛОВА**

ПОЖАР! ХИЛЯДИ ДОМОВЕ ГОРЯТ…

САЛИХ ХАЛИЛ

Хиляди домове горят. Много ви моля, притечете се на помощ! Огънят е много по-голям от този в с. Кръстава, където опустоши шест къщи и малко повече плевни. Положението е страшно – хората няма къде да останат. Нямат възможността дори да останат на улицата. Веднъж изгорят ли тези домове, не може да се възстановят, а и хората изгарят в огньовете. Огньове, които не могат да бъдат потушени дори и седем океана да излееш.

Още по-страшното е, че може би в момента един от горящите домове е вашият. Вижте, може би наистина вашият дом гори. Или пък този на вашия син, вашата дъщеря. Моля ви, вижте да не би да се е запалил домът на съседа ви, на ваш близък или на ваш приятел. Нищо ли не виждате, няма ли пламъци, дим? Дали пък не бъркаме дома с къща. Нали разбираме, че тук не говоря за къща, а за дом. Къщата е временно жилище, докато домът е постоянно! Дали пък не си мислим, че с двете си очи ще видим огромния пожар, обхванал стотици хиляди домове. Не! Огънят в домовете се вижда само със светлината на вярата! Защото тъмните облаци от дима над него са толкова плътни, че само лъчът на имана може да ги пронижe.

Скъпи читателю!

Твоята загриженост за пострадалите наши братя в с. Кръстава е похвална. Твоята съпричастност тези хорица отново да се сдобият с жилище и да не останат гладни и жадни е безценна. Вярвам, че Аллах ще те възнагради за всичко това. А сега заедно да помислим. Ако домът, не къщата, на твоя приятел, а не на някого, когото дори не познаваш, гори и ти знаеш за това – убеден съм, че няма да мигнеш изобщо, докато не си сигурен, че пожарът е потушен. Видях какво направи при пожара в с. Кръстава…

Ако твоят син, дъщеря, близък роднина, приятел, познат не изпълнява намаз, не държи оруч в месец рамазан, не дава зекят и т.н., то домът му в дженнета гори. Какво правим тогава с теб? Защо стоим безразлични или мудни относно тази огромна трагедия, която поглъща не няколко къщи, а хиляди домове? Не можем ли с теб да призоваваме към пътя на Аллах с мъдрост, благи наставления и да спорим по най-хубавия начин, неуморно, отново и отново? Не можем ли с теб да съберем повече средства за ислямското образование и да спасим от пожар дома на някое дете?

Видях как за броени часове събра огромна сума за тези шест къщи, за което ти благодаря сърдечно. Обещаваме ли си с теб, че за хилядите горящи домове ще съберем още повече или пък поне толкова? Не можем ли с теб да се молим със сълзи на очи за онези, чиито домове горят, както ти се молеше за пострадалите в с. Кръстава, плачейки? Вярвам, че ти можеш да направиш много повече…

„О, вярващи, пазете себе си и своите семейства от Огъня…!“ (ет-Тахрим, 66: 6)

Посвещавам тази статия на всички мили хора, които бяха съпричастни по един или друг начин към пострадалите от пожара в с. Кръстава!

ПИТАЙТЕ ЗНАЕЩИТЕ, АКО САМИТЕ ВИЕ НЕ ЗНАЕТЕ

Д-Р АХМЕД ЛЮТОВ ЕКСПЕРТ ВЪТРЕШЕН ОДИТ

Просвещението и развитието на човека се осъществяват главно с придобиване на знания, свързани с всичко, което ни заобикаля. В този процес на придобиване на знания човекът трябва да бъде мотивиран от желанието за опознаване на Създателя си и на причината за създаването си. След което ще се образова и развива за лично и обществено благоденствие. Знаещите са от значение за обществото, защото Аллах риторично задава въпроса: ***„Нима са равни онези, които знаят, и онези, които не знаят? Поучават се само разумните хора“*** (ез-Зумер, 39: 9).

Човекът започва да получава знания още в утробата на майка си. Той притежава и вродено познание, например вярата в Аллах. А след раждането си започва да изучава постепенно близките и обкръжението си. Той се учи, развива и просвещава по най-различни начини, които придобива постепенно с течение на времето. Основното, на което трябва да се обърне сериозно внимание, е размишляването върху това, което научава, и извеждането на необходимите изводи, т.е. човек да има способността да извлича поука от всичко, случващо се около него. Чрез този вид изучаване и развитие се стига до пълна убеденост в съвършената истина за съществуването и единността на Създателя Аллах Теаля.

С „прочит“ на природата и явленията у него ще се утвърди вярата във Всевишния Аллах. В Свещената ни книга Той повелява: ***„Чети [о, Мухаммед] в името на своя Господар, Който сътвори – сътвори човека от съсирек!“*** (ел-Аляк, 96: 1–2). Глаголът „чети“ не означава само четене в буквалния смисъл. Той може да се използва и в смисъл на размишляване, развитие, научаване, мислене и т.н. Много често се ползва изразът „прочит на природата“. Това означава да можеш да си обясняваш природните явления и да стигаш до заключението за величествеността и могъществото на Всевишния Аллах, в резултат на което да обичаш и уважаваш творенията заради Твореца им. Защото всяко нещо е сътворено с определена цел и в природата няма нищо напразно.

След като човек вярва с пълна убеденост, стига до истината, че е създаден да служи на Аллах и да бъде полезен както на себе си, така и на тези около себе си. Съществуването на човека е свързано и се осмисля само когато е с цел правенето на ибадет. Това ясно е посочено в Корана: „Сътворих Аз джиновете и хората единствено за да Ми служат. Не искам от тях препитание и не искам да Ме хранят. Аллах! Той е Даващия препитанието, Владе-

теля на силата, Най-непоклатимия“ (ез-Зарият, 51: 56–58). Много е важно човек сам да се убеди в целта на създаването си и да служи на Аллах доброволно и с вътрешно убеждение. Така той ще бъде удовлетворен от опознаването на своя Създател. А това е възможно чрез придобиването на знания. Колкото повече знания придобива, толкова повече се убеждава и изпитва удовлетвореност, чрез което проумява могъществото на Създателя си, след което с гордост Му служи и прави всичко, за да спечели Неговото задоволство. Така човек постига щастие в земния си живот, а също така ще спечели и вечния дженнет. В хадис, предаден от Муслим, се казва: „Който върви по пътя на знанието, Аллах му облекчава пътя за дженнета“.

Това важи и за обратния процес… Когато науката и развитието се случват по друг начин и с друга цел, тогава човекът не изпълнява основната цел на своето съществуване и не постига желаното щастие и удовлетворение от придобитата наука. Знаейки това, искрено вярващите се молят с думите: „О, Аллах мой, предпази ме от безполезно знание“. Защото знанието и науката преди всичко се придобиват, за да бъдат в полза както за самия знаещ, така и за околните и обществото, в което той живее. Защото в хадис се казва: „Най-добрият от вярващите е този, който е най-полезен за хората“. Най-добрият е този, който научава и предава наученото на другите, за да може да се възползват и те от науката. След което тези знания трябва да се практикуват и да се използват в полза на обществото.

Знаещият и невежият са като светлината и тъмнината. Знанието е оръжие, с което можеш да се защитиш от нападението на невежите. Защото техните нападки се основават на клюки и недоказани приказки, но човек със знание може да защити думите си и да докаже истинността им. Знаещият преди всичко познава себе си и Създателя си. Също така чрез знанието човек придобива самочувствие и самоувереност, с които да върши дела, полезни за хората и за себе си. Знанието, подкрепено с вяра, се превръща в ибадет. Това е в унисон с целта на създаването на човека. Познаващият себе си познава и Създателя си. Той осъзнава целта на създаването си и мястото си в обществото. Прави всяко нещо за спечелване задоволството на Създателя си. Когато прави ибадет на Аллах със знание и убеденост, получава смирение и удовлетворение. Затова се моля на Аллах да отреди на всеки чиста и искрена вяра, подкрепена със знание и наука.

ОТ СЪКРОВИЩАТА НА КОРАН-И КЕРИМ

Я, РАББИ! ДАРИ МЕ С ПОЛЕЗНО ЗНАНИЕ!

Аллах (дж.ш.) повелил на Своя пратеник да отправя дуа специално за увеличаване на знанието: ***„И кажи: „Господарю, надбави ми знание!“*** (Та ха, 20: 114). Според мнението на учените тук се има предвид онова знание, което ще е от полза на човека и ще му помогне да опознае своя Господар, да научи вярата си, да се научи как да служи на Аллах.

Пейгамберът (с.а.с.), на когото му бяха разкрити толкова тайни за живота и смъртта, бе извисен над небесата, бе обект на директен разговор с Всевишния, бе посещаван от Джебраил (а.с.) и бе видял неща от неведомото. Въпреки всичкото това знание, Всевишният Аллах изисква от Своя пейгамбер да отправя дуа за увеличаване на знанието си. Тази повеля говори за изключително важното място, което заема науката в нашата религия. Осъзнавайки тази важност, всеки, който желае да бъде от полза за себе си и за общността, трябва да се стреми към науката и нейното усвояване. За да има успех в това начинание, както и във всяко друго, всеки желаещ да притежава знание трябва да се моли и уповава на Прещедрия Аллах (с.т.).

Когато човек отправя дуа към Аллах Теаля за знание, реално той търси от Него съвет. Иска от Него да го просвети и насочи. Дуата за знание е молба за наставление и урок. От изключителна важност е да се молим за знание, което е полезно и което ще прилагаме и на практика. Да се молим за знание, което ще е за нас и в този, и на другия свят, а не против нас. Ебу-д-Дерда (р.а.) е казал: „Не бъди учен, ако не постъпваш според наученото“. Докато Али (р.а.) е казал: „Знанието изисква дела, ако не отговорят, то изчезва“. Това е знание, както казва Юсуф ел-Кардави, което да озари с нур лицето на учения, да предизвика богобоязливост в сърцето му, праведност в делата му, искреност спрямо Аллах, към хората и към самия себе си.

Знанието е ключът към успеха и на двата свята, отправяйте по-често дуа към Всечуващия да ни дари с този ключ, който отваря не само всичките земни врати, а и тези на дженнетските градини. Казал е Расулюллах (с.а.с.): „Аллах мой, дари ме с онова, което ще ме научи; научи ме на онова, което ще ми е от полза, и ми надбави знание. Аллах е преславен във всяко състояние“.

Сабри МУСТАФА

ЗНАНИЕТО ИЗВИСЯВА ДУШАТА НА ВЯРВАЩИЯ

МУРАД БОШНАК РАЙОНЕН МЮФТИЯ НА РМ – ПЛЕВЕН

Знанието е благодат… Блазе на онзи, който е удостоен от Всевишния Аллах с тази благодат. Още при сътворяването човекът бе удостоен с тази благодат, след като Аллах (дж.ш.) научи Адем (а.с.) на всички имена, на онова, което не е знаел и с което е извисен над другите създания.

Посредством знанието Аллах Теаля отличаваше и другите пейгамбери. Научи Нух (а.с.) да направи кораба, за да се спасят вярващите. Научи Ибрахим (а.с.) на гостоприемство и покорност, отдалечавайки го от съдружаването и служенето на идоли. Научи го, че искрената вяра може да предотврати загубата на най-скъпото. Така например той спаси сина си Исмаил (а.с.). Научи Муса (а.с.), че винаги има някой, който знае повече, и някой като Хъзър (а.с.) може да му бъде учител, както и че знанието изисква огромно търпение. Научи го, че нещата невинаги са така, както изглеждат. Представете си какъв дар е получил Сюлейман (а.с.), когато беше научен на езика на всички животни, в резултат на което те му бяха подчинени. Сюлейман (а.с.) е прекрасна илюстрация на синтагмата, че знанието е сила. Знанието, с което той беше дарен, му предостави непобедима войска, състояща се от хора, джинове и животни.

Така през цялата история на човешкото съществуване Аллах (дж.ш.) избираше пейгамбери, даряваше ги със знание и ги натоварваше с определени мисии. Този процес продължи от деня на създаването на човека до един прекрасен рамазански ден, който беше колкото различен, толкова и съдбовен. В деня на сътворението Създателят каза за Адем (а.с.): „Кун“ (Бъди!), а през този рамазански ден Всемилостивият каза на най-прекрасното си творение, на спасителя на световете: „Икра“ (Чети!). Заповяда му да чете, като знаеше, че само знанието ще избави

неговия уммет от мрака на заблудата. Последната фаза от този цикъл завърши именно с тази повеля. Мухаммед (с.а.с.) съживи тевхида от времето на Ибрахим (а.с.), като каза, че Аллах го е дарил с повеля, която ще избави уммета от мрака на невежеството. Така знанието започна да осветява пътищата към богобоязливостта, то бе лек срещу невежеството, средство за побеждаване на шейтана и път към дженнета.

Мухаммед (с.а.с.) получи от Аллах Теаля този прекрасен дар, а „Той дарява мъдростта комуто пожелае, а който е дарен с мъдростта, е дарен с голямо добро“ (ел-Бакара, 2: 269). Всеки от уммета също може да притежава това добро и тогава ще бъде от успелите на двата свята. Две са условията за успеха ни на този и в другия свят – вярата в Единствения Аллах (дж.ш.) и знанието, повелено от Него. Всеки притежаващ тези две блага получава обещанието на Онзи, Който спазва всичките си обещания: „Аллах ще въздигне по степени онези от вас, които вярват и са дарени със знание“ (ел-Муджаделе, 58: 11). Това беше и мисията на нашия Пейгамбер (а.с.) – да ни научи да вярваме в Единствения Аллах и да търсим този дар „от люлката до гроба“, и да знаем, че „търсенето на знание е задължение за всички мюсюлманин“, да търсим знанието, дори ако е в Китай. Той поощри своите последователи в това начинание, като заяви, че „учените хора са наследници на пейгамберите“.

На нас, като част от неговия уммет, ни остава да изберем и решим дали да сме негови наследници, като приемем този дар, или да се откажем от него. Достигането на високите степени и на този, и на другия свят зависи от нашия избор. Дали ще поемем по пътя на науката, или по пътя на невежеството – тук е нашият избор…

Именно затова знанието е дар от Аллах, което е право само на онези, които го желаят. Само по себе си знанието съществува като наука, но трябва да се търси, да се усвоява, съхранява и разпространява. Предимствата, благата и наградите за хората, участващи в този процес, са огромни и на двата свята. Учените са издигнати от Аллах на пиедестал, защото пред Него не са равни онезизи, които знаят, и онези, които не знаят. Наистина, ученето е един от най-добрите начини, посредством които рабът се доближава към своя Господар. То е и сред най-ярките ибадети, които извисяват мюсюлманина пред Аллах Теаля.

Богобоязливостта на притежаващия науката е много по-различна, защото от Аллах се страхуват знаещите хора. А докато се придобива тази наука в училище, на семинар, на сбирка, насихат или в джамия, или на друго място, там освен хората, обичащи знанието, присъстват и Неговите чисти създания – меляикета, които са съпричастни и солидарни с хората, участващи в съответната дейност.

Всеки желаещ да спечели чрез науката задоволството на Аллах е наясно, че науката не е цел, а средство. Тя ще му улесни живота на този свят и ще му прокара пътя до дженнета. Именно тук, на този свят, и пътувайки към дженнета, науката е средството, което ще го научи, че животът на този свят е временен. Ще го научи, че най-големите му врагове са шейтанът и собственият му нефс. Също така обаче ще се научи да използва Книгата на Аллах, да прилага сюннета на Пейгамбера (с.а.с.), да служи на Аллах и лека-полека, благодарение именно на наученото, да се приближава до милостта на Аллах и Неговите дженнетски наслади. Знанието, придобито от доблестен човек, се превръща в средство, а знанието самоцел е в ущърб на неговия притежател. Много ще бъдат докторите и професорите, чиито титли ще бъдат причина да влязат в джехеннема. Много ще са и обикновените учени, без никакви титли и звания, научили и приложили религията на Аллах, които ще влязат в дженнета.

Всеки учен, за да достигне тези степени, трябва да притежава искреното намерение, да постъпва според наученото, да притежава скромност, да изпитва уважение към учените и да почита науката, да бъде търпелив, но и упорит, настоятелен в търсенето на знание. Същевременно трябва да бъде доверен и отдаден, винаги да предава наученото по най-скромния начин, защото скромността е част от същността на учения човек. Трябва да се надпреварва с времето и да бъде организиран, а земните блага и наслади да го карат да бъде още по-скромен. Трябва да бъде благ, срамежлив и да се стреми да съхрани наученото, знаейки, че повторението е майка на знанието. Искреността, която посочихме, трябва да бъде само и единствено в името на Аллах и в ничие друго. Чистата душа и достойнството са част от същността на вярващия знаещ.

РЕЙХАН КАРААЛИЕВ
ВАИЗ КЪМ РМ – ПЛЕВЕН

НАУКАТА – ПЪТ КЪМ ДЖЕННЕТ ИЛИ ДЖЕХЕННЕМ

Още от ранна възраст човек се насочва към придобиването на знание. След влизането ни в училище до завършването на средното образование полагаме големи усилия за придобиването на определено знание. Много от хората продължават и след средното образование да учат, за да завършат бакалавърска степен, магистратура и т.н. Една голяма част от живота ни преминава в учене и търсене на определена наука. В тази насока изразходваме изключително много усилия, време, нерви, средства и т.н. Струва ли си всичко това?

Когато се обърнем към исляма и видим какво ни повелява Аллах, виждаме, че търсенето на наука е приоритет за всеки един човек и особено за мюсюлманина. Всички знаем за първите низпослани айети на Корана, а именно: ***„Чети*** *[о, Мухаммед],* ***в*** *името на своя Господар,* ***Който сътвори – сътвори човека от съсирек! Чети! Твоят Господ****ар е Най-щедрия – Онзи, Който научи чрез калема, научи човека на онова, което не е знаел*“ (**ел-Аляк,** 96: 1–5). Още с тези първи айети Аллах ни заповядва да четем, да се развиваме и да търсим науката. В други айети на Корана нашият Създател ни разкрива достойнствата на търсещия наука. Също така казва: ***„Нима са равни онези, които знаят, и онези, които не знаят?“*** и в друг айет: ***„Боят се от Аллах само знаещите сред Неговите раби“.***

Най-доброто за един човек е първо да придобие знание за исляма, да опознае Аллах и Неговия пейгамбер Мухаммед (с.а.с.). След това да научи своите задължения към Всемогъщия и после, ако има възможност, да се развива в друга сфера – като медицина, педагогика, право и т.н. Защото, ако ние познаваме нашата религия, знаем защо сме създадени и приложим наученото, тогава, освен че ще сме хора за пример, с прекрасен морал, също така и ще се впишем в горния айет, в който ще сме от хората, боящи се най-много от Аллах. Мухаммед (с.а.с.) казва: *„Придобиването на наука е фарз за всеки мюсюлманин“.* Имам Газали (р.ал.) дава много хубав пример относно науката: „Човек превъзхожда останалите създания със своята наука, а не със своята мощ и сила. Защото камилата е по-*силна от човека. От гледна точка на физическия обем също не превъзхожда*, защото слонът е много по-*едър от него. И от гледна точка на смелостта не превъзхожда*, защото лъвът е по-*смел от него. Не превъзхожда и с многото изядена храна*, защото стомахът на бивола

е *по-голям от човешкия. При това положение науката е много превъзходно качество*".

От казаното дотук виждаме, че един човек, ако е придобил наука за исляма и я прилага в своя живот, без значение дали се развива в ислямска, или в друга научна сфера, то той ще прекара пълноценно своя земен живот, с което ще спечели задоволството на Аллах. А ако отдаде живота си в търсене на ислямска наука и прилагането ѝ в живота, също така и в обучението на хора с придобитата наука, без съмнение това ще е от решителните и най-възхвалени дела. И този човек ще отговаря със сигурност на изискването в хадиса, в който Мухаммед (с.а.с.) казва: *„Който се отдаде в търсене на наука, Аллах ще улесни пътя му към дженнета*".

Науката е нож с две остриета. Ако оползотворим науката и я прилагаме, както по-горе споменах, ние ще сме от спасените! Но ако използваме придобитата наука само за лични интереси, за да се покажем пред другите колко много знаем, за печелене на пари, власт и постове – без съмнение ние ще сме от губещите! Всемогъщият казва: ***„Аллах не** обича никой горделивец, самохвалец*". Нека се вслушаме в мъдрите думи на Мевляна Джеляледдин Руми, който казва: „Хубаво е човек да е способен и знаещ, но вземи поука от Иблис и не отдавай много значение на това! Иблис също притежаваше много наука. *При създаването на Адем (а.с.) от пръст той видя външния образ*, но не можа да *види неговата истинска същност*".

Придобитата наука не трябва да бъде само в нашите усти, а трябва да слезе и до сърцето, за да може да я приложим в нашия живот. Често виждаме в „машината за унищожаване на севаб", фейсбук, как голяма част от мюсюлманите се показват по един прекрасен начин. Виждаме активността им с всяка снимка или клип, направени при извършване на добро дело. Ако нийетът им е чист, елхамдулиллях, но ако целта е показност, доказване пред определени хора, печелене на лайкове, то тогава всичко това няма никаква положителна стойност при Аллах, а точно обратното! С така приложена наука човек с лекота може да си проправи път към джехеннема, Аллах да пази! Най-важното нещо в придобиването и прилагането на нашата наука е да правим всичко за спечелване задоволството на Аллах! И да не забравяме да отправяме често следната дуа: *„Я, Рабби, подкрепи ме с полезна наука, мъдрост и търпение!*".

Истина

С колко време си мислим, че разполагаме,
че продължаваме да отлагаме
да кажем Бисмиллях
и да тръгнем по пътя на Аллах? Години?
Обърни се назад,
колко време измина,
при това пропиляно,
минало, заминало, изживяно.
Да предполагаме
с колко време разполагаме,
няколко месеца може би,
трудно е да предвидим края, нали?
Или пък ни остават няколко дни,
какво ако нямаме повече време
и закъснеем по правия път да поемем?
Да си го помислим,
би било страшно дори,
така че помисли…
Как трябва да се промениш?
За лошите сценарии забрави
и широко отвори своите очи.
Поеми по пътя на исляма,
защото друга истина
освен тази няма.

АЙШЕ ГЮЛТЕКИН

Прекланям се пред Теб!

Създал ни е Господарят на световете
различни като на дъгата цветовете.
И всеки един от нас е уникален,
сам по себе си оригинален.
Създателят е сътворил
човека във вид универсален.
Над всички същества е той!
Човекът!
Най-съвършен и индивидуален!
Мъдрости в нас е Той заложил,
съвършенство в делото Си е вложил.
Частица от тях прочети,
в света на идеала с рими се потопи!

Създадени сме ние с душа!
Единствена за нас е тя!
Не може да се подмени,
не може да се размени,
друга не може да ни се присади.
Символ на живота за всеки от нас е тя,
приятел или враг е в нашата съдба.

Творецът дал ни е сърце,
което да тупти и да обича,
а понякога в несигурна любов да се врича.
В него вдъхнал е и чувства, да боли,
ако някой несъзнателно го нарани.
Да чувства радост, да желае и иска.
Но и разум ни е дал,
най-великата мъдрост,
който абсолютно всичко да обмисля.

Интересен е фактът,
че отпечатъци пръстите ни имат,
за сигурни доказателства ги взимат.
Рисунките по върха на пръстите ни са
уникат,
не съществува за това велико изкуство
дубликат.
Хиляди години назад и толкоз напред,
по цялата майка земя навред,
те никога и никъде с други не се
повтарят.
Тези доказателства не те ли изумяват?

А сега си представи, ако тялото ни е
прозрачно!
Не ти ли се струва, че ще бъде доста
мрачно!
Как ли ще изглежда? Какво ли ще е?
Органите и мускулите видими да са те.
За да е приятно на очите,
Творецът идеално го е скрил,
с красива кожа цялото тяло е покрил.

Сътворени от Аллах сме тъй перфектни,
притежаваме и остри сетива ефектни.
За радост наша и усмивка ни е подарил,
дните с нея Той е разкрасил,
да озарява нашето лице тя,

когато ни се случват хубави неща.
С очи кафяви, зелени, сини и толкоз
дълбоки,
за да виждаме света с погледи широки.

От милостта Си дал ни е благодеяния –
да помирисваме съвсем близо до нас
дженнетски ароматни ухания.
Не ги търси! Глава над тях сведи и си
вдъхни!
Тези прекрасни аромати са децата ни.
Пред теб са. И те гледат мило с
любопитни очи.
Да търсят, виждат и правят само добро,
с права на родител и тях на това научи.
А от същите аромати ще намериш
и на двора по цветята,
и на билките в гората.
И на други места ще ги откриеш,
погледни с други очи
и лесно ти ще ги разкриеш.

Избор и права за много неща
Създателят дал ни е да имаме!
Да преценяваме и реагираме,
на миг сами решения да взимаме!
Да благодарим за тази свобода,
която Творецът ни е позволил!
Да благодарим и за това, че Той
цялата вселена на човека е подчинил!

ФАТИМЕ ШАТЪРОВА

Как се доказва съществуването на меляикетата?

Меляикетата са метафизични същества, които са извън обхвата на положителните науки, основани на наблюдение и експеримент. Фактът, че те са невидими за очите и незабележими за другите сетивни органи, не може да бъде причина за тяхното отричане. Тъй като има и много други подобни същества, за които вярваме, че съществуват. Освен това човешкият ум не отрича съществуването на меляикетата, приема го за възможно. По отношение на меляикетата има редица айети и хадиси с ясни значения, даващи ни точна информация за тях, което не оставя никакво съмнение в сърцата на вярващите относно тяхното съществуване. Някои от доказателствата за тяхното съществуване са следните:

а) всички пратеници, в донесените от тях послания, споменават за съществуването на меляикета; във всички небесни религии се вярва в тяхното съществуване;

б) в Свещения Коран, за който няма съмнение, че е слово на Аллах, има десетки айети, в които се говори за тяхното съществуване и характеристики (вж. ел-Бакара, 2: 30–34; ел-Хиджр, 15: 28–29; Худ, 11: 69–70; ез-Зарийат, 51: 24–28; ен-Неджм, 53: 5; ет-Тахрим, 66: 6; Фатър, 35: 1);

в) в много от хадисите на Хазрети Пейгамбер (с.а.с.), който през целия си живот никога не е излъгал, се споменава за техните характеристики, а също и за случаи, когато той ги е видял.

Какво означават думите „Кирамен кятибин“?

Думите „Кирамен кятибин“, които буквално означават „Благородни записващи“, се отнасят до меляикетата, които имат за задача да са постоянно с хората и да записват техните дела в така наречените „книги за делата – амел дефтери“. За тях в Свещения Коран се казва следното: ***„Но има над вас надзиратели, благородни, записващи. Знаят какво вършите“*** (ел-Инфитар, 82: 10–12).

КЕМАЛ РАШИД ИМАМ, ИСТОРИК

Мюсюлманското наследство в юрушкото село в Средногорието:

БОРИМЕЧКОВО

Село Боримечково се намира в Южен централен планов регион на България, високо в Средна гора. То е към административна единица община Лесичово, област Пазарджик. В религиозно отношение с. Боримечково е в границите на Районно мюфтийство – Пазарджик.

До 1934 година селото се наричало село Юруклер (Юруците), тъй като в османския период в района и особено в селото се заселили юруци, т.е. номади, пастири – затова то носи това име. Всъщност по време на Руско-турската война някои населени места в нахията Ова, обитавани от юруци, биват запалени и унищожени, в резултат на което част от населението бяга в Турция, а селата с останалите жители се обединяват в едно село, което било наречено Юруклер. В рамките на това село влезли юрушките села Оручлу, Джаферли, Окчулу и Доганлъ, а населението им било известно в областта на абаджийството, земеделието и животновъдството. От 1934 година село Юруклер се преименува на село Боримечково. Не е известно предание за борене на мечка, но вероятно новото име на селото е свързано с името на Вазовия герой Боримечката.

В източниците се посочва, че към края на османския период в най-голямото населено място в състава на новообразуваното село Юруклер – Джаферли, е имало джамия и мектеб с 20 ученици. Също така се предава информация, че през 1910 година в селото е открито турско училище. Училището се помещавало в една стая. Пръв учител бил имамът (ходжата) Юсуф Алиев, който бил завършил медресе. Той учел децата на старотурски. Както е съдбата на другите турски училища в България, и това турско училище просъществувало до 1959 година, когато било закрито. След това турското и българското училище били слети.

Именно тази стая, служеща като училище преди и след закриването на училището, е била и селската джамия, според кмета на село Боримечково г-н Али

Гавазов. Пак според сведения на местните хора тази макар и малка сграда е била построена още в османския период, но няма информация за годината на градежа ѝ. Има предания, че е била построена около 1820–1830 година.

През 2017 година Главно мюфтийство с подкрепата на Областно мюфтийство – Едирне, Турция, прави основен ремонт на джамията, която се състои от три помещения. В помещението, което е джамията, са запазени минберът, състоящ се от дървена конструкция, михрабната ниша, а така също и един надпис от лявата страна на михраба, който представлява айет от Корана. При ремонта подът и таванът на джамията са отлети с бетон. Стените на джамията са запазени, те са с дебелина от около седемдесет сантиметра. Височината на сградата е около 2,40 метра. По стените от вътрешната страна на джамията няма украса.

Второто помещение, слепено до джамията, което преди се е използвало за училище, е отредено за женско отделение и място за провеждане на Коран-курс, а до него, в третото помещение, е кабинетът на имама, а така също и мястото, където са чешмите за вземане на абдест. Общата площ на цялата сграда според имама Реджеп Гавазов е около двеста квадрата. Покривната конструкция е четирискатна. До сградата на джамията е доизградено ново минаре, високо около десет метра.

Дворът на джамията е около половин декар, ограден е с мрежа. В задната му част има построено складово помещение с дървена конструкция, предвидено за атрибутите, необходими за погребение.

На 1 декември 2017 година Районно мюфтийство – Пазарджик, организира програма по случай откриването на ремонтираната джамия в село Боримечково. Голяма заслуга за ремонта ѝ имат ръководството на Главно мюфтийство и Мюфтийството в Едирне, а така също и тогавашният районен мюфтия на Пазарджик г-н Абдуллах Салих. На официалното откриване присъстват ръководство на Главно мюфтийство, официални гости от чужбина и районни мюфтии.

Още с влизането в село Боримечково от дясната страна се виждат старите турски гробища, в които и до ден днешен се погребват покойници. Площта на гробищния парк още от османско време обхваща близо десет декара.

Днес в селото живеят около 600 жители, огромна част от които изповядват ислямската религия, унаследена от дедите им – юруците, които се заселили по тези места през XV–XVI век.

NB: *Изказвам благодарности на кмета на село Боримечково г-н Али Гавазов, а така също и на имама на селото Реджеп Гавазов за предоставената информация, свързана с историята на селото, за подготвянето на този материал.*

ДЖЕМАЛ ХАТИП НАЧАЛНИК-ОТДЕЛ „ИЗДАТЕЛСТВО“

КАЗАНЛЪШКИЯТ ДЕРВИШ АЛИ ЕФЕНДИ

Половин век след създаването на османската държава, в средата на XIV в., синът на султан Орхан I – Сюлейман, поканен за помощ от Йоан Кантакузин, успява да премине пролива Дарданелите. Така османците за първи път се озовават на Балканския полуостров. По-късно той отказва да се върне обратно с войската си там, откъдето е дошъл, и така започват първите османски завоевания на Балканите.

Османлиите завладяват Казанлък в края на XIV в., а в началото на XV в. градът и околностите му били поверени като вакъф на известния турски военачалник Саръджа паша, който построява тук джамия, воденица и баня, и така започва благоустрояването на града.

Заедно с редовната войска в завладените земи идват и суфитските дервиши и ахии, които, изграждайки завийета, имарети, кервансараи и пазари покрай най-важните пътища и пустеещи земи, играят важна роля за устройването на много нови населени места. Религиозно-просветната дейност била поверена на дервишите, а изграждането на социално-търговския ред – на ахиите.

Един от дервишите, живял в град Казанлък и поучавал хората в него, бил дервиш Али ефенди. Неговият надгробен камък, който е от 1651 година, се намира в малкото хазире (гробище) на джамията „Гази Искендер бей“ – днес „Ески джамия“, в центъра на града. За завийето на някой си дервиш Али се споменава в ранен османски документ от 1638 година. В по-късен документ – от 1876 г., се дават сведения за количеството сол, отделено за същото завийе, и че шейх Али ефенди бил погребан в близост до него. Вероятността разглежданият от нас надгробен камък да е на същия този дервиш Али е голяма, тъй като титлата „дервиш“ е рядко срещана върху османски надгробия от този период.

Надгробието на дервиш Али е многоъгловa мраморна колонка. В предната ѝ горна част, над епитафската ниша, е стилизиран мотив на лале, което според суфитските вярвания изразява единството на Аллах. В двата горни ъгъла на рамката пък е поместен гюлбезек (кръгъл орнамент) – два на брой, изразяващи въртежа на Вселената и безкрайността.

В надписа, побран в четири хоризонтални реда, се казва: „Фатиха; Мерхум дервиш Али ефенди; бин алтмъш бир зилкаадесинде дар-ъ дюнядан дар-ъ джинана рихлет етмищдир. Рухичун, Фатиха“.

Ред	Транскрипция	Оригинален текст на арабица
1	Fâtiha	فاتحة
2	Merhûm Dervîş Ali Efendi, bin	مرحوم درويش على أفندى بيك
3	altmış bir Zi’l-ka‘desinde dâr-ı dünyâdan, dâr-ı	التمش بر ذي القعده سنده دار دنيادن دار
4	cinâna rıhlet etmişdir. Rûhîiçûn Fâtiha	جنانه رحلت ايتمشدر روحيچون فاتحه

Смисловият превод на по-горния текст е както следва: „[Прочети сура] Фатиха. [За] Помилвания дервиш Али ефенди. [Който] през [месец] зилкааде на хиляда и шестдесет и първа [година е починал и] преселил от този [преходен] свят във [вечните] дженнетски градини. [Още веднъж] за душата му [прочети] Фатиха“ [октомври/ноември 1651 година].

Забележителното тук е, че при този вид надгробия башлъкът, по който основно се определя полът на покойника, липсва. Освен това датата и годината не са изписани с цифри, а с думи, което е характерно за ранните османски надгробия. В този период започват да се използват и кратките фрази като „Фатиха“ и „Рухичун“. Що се отнася до прозвището „дервиш“, първоначално то се е използвало като синоним на суфия от най-нисшата класа на суфитските ордени, а впоследствие започнало да се използва като название за шейхове и проповедници от по-висшата класа, основатели на завийета и теккета.

ЖИВОТ, ОТДАДЕН НА ОБРАЗОВАНИЕТО: ЕМРУЛЛАХ ЕФЕНДИ (1878 – 1941)

Как човек прекарва живота си е важно, но също така е от значение и завършекът му. В това отношение животът на учения и учителя Емруллах ефенди е прекрасен пример. Той отдава целия си живот на образованието и издъхва в процеса на обучаване на религиозни кадри за мюсюлманите в България. Кой е този толкова отдаден на образованието човек?

Емруллах ефенди е роден на 15 април 1878 година в делиорманското село Пристое (Юсуфханлар). Баща му Фейзуллах хаджи Хасан е родом от гр. Малатия, Турция. В османския период той идва в Североизточна България като данъчен служител, но след време се задомява с мома от с. Пристое и по време на Руско-турската война се заселва в същото село, където служи като учител. За съжаление, Фейзуллах ефенди починал млад и 9-годишният му син Емруллах осиротял. А когато станал на 12 години, починала и горката му майка.

Кръглият сирак Емруллах израснал под опеката на братята си и след завършване на началното училище при Мухсин ефенди в родното си село бил записан в едно от силистренските медресета. От една страна, учел, а от друга – през лятото работел като пазач на бостани, пренасял стоки и през месец рамазан служел в джамиите като ходжа. След показаните успехи по време обучението си в медресето Емруллах ефенди продължил образованието си в Истанбул, където се записал в Теологическия факултет на Истанбулския университет. С отличен успех завършил висшето си образование през 1913 година, като трябва да се отбележи, че той може би е единственият от България, завършил точно този факултет. В престижното висше учебно заведение Емруллах ефенди се възползвал от дълбоките познания на авторитети като Абдуррахман Шереф, Мустафа Асъм, Хасан Фехми, Хюсеин Авни, Манастърлъ Исмаил Хаккъ, Бабанзаде Ахмед Наим и др.

По време на обучението си, което съвпаднало с бурни политически времена в Истанбул, Емруллах ефенди се запознал с различните идейни течения, с интелектуалците от кръга на сп. „Сърат-и Мустаким“, поддържал близки отношения с видния учен Мухаммед Захид ел-Кевсери, който бил съветник на последния османски шейх-ул-ислям.

След успешното си дипломиране Емруллах ефенди не приел предложенията за служба в Истанбул и се върнал в родния си край, за да служи на мюсюлманите в България. Веднага след връщането си бил назначен за мюдеррис (преподавател) в медресето „Мюшебекли“ в гр. Шумен. С негови усилия остарялото медресе било ремонтирано и били въведени нови методи в обучението, в резултат на което броят на учениците в него се увеличил. Това наложило Емруллах ефенди с „моллите“ си да се премести в „Медресе-и Алийе“, пак в Шумен, където въвел нова учебна програма. Но за съжаление, избухнала Първата световна война и Емруллах ефенди бил призован в казармата, където служил като ротен имам и ваиз. След връщането му от военна служба Емруллах ефенди бил назначен за директор на споменатото медресе.

Но това и другите съществуващи медресета не били достатъчни за подготвяне на духовни кадри за мюсюлманската общност в България, а обучението в Турция с всяка година се затруднявало. Затова Главно мюфтийство през 1922 г. прави крачка за реализиране на идеята за създаване на ново медресе, което било на дневен ред още от 1913 година, а през 1920 г. бил подготвен дори учебният план. Това става възможно с неимоверните усилия на Емруллах ефенди, назначен за директор на откритото през 1922 г. медресе „Нювваб“ в гр. Шумен, където освен духовно обучение се получава средно и висше образование, което дава възможност на възпитаниците му да стават учители, директори и др. От откриването на единственото по рода си просветно огнище до сетния си дъх на този свят, което се случва през 1941 г., докато е в това училище, Емруллах ефенди е ангажиран, от една страна, с административна дейност, а от друга – с преподаване на предмети като арабски език, келям, принципи на ислямското право (меджелле) и логика. Заедно с това той обикаля делиорманските и кърджалийските села за материално обезпечаване на учебно-възпитателния процес и в същото време води непоклатима борба срещу противниците на това духовно огнище.

След четвърт век изучаване на ислямски науки и толкова обучаване на младежи Емруллах ефенди починал на 8 рамазан 1360/30 септември 1941 година. На 63 години, отново като Мухаммед (с.а.с.), покойният оставил след себе си пет деца – двама синове, завършили медресето „Нювваб“, и три дъщери, които били омъжени за възпитаници на висшия отдел на „Нювваб“. На погребението на всеотдайния и непоклатим просветител присъствали бившият главен мюфтия Ходжазаде Мехмед Мухйиддин ефенди, членът на Висшия шериатски съд Мустафа Хайри ефенди – бивш преподавател в „Нювваб“ и автор на тефсир на арабски език, тогавашният мюфтия на Шумен Мустафа Сабри ефенди, учители и ученици от „Нювваб“ и други шуменски училища, много мюсюлмани от града и близките населени места. След изпълнение на дженазе намаз в „Чарши джамия“ Емруллах ефенди бил погребан в гробището при Часовниковата кула. За голямо съжаление, по време на т.нар. възродителен процес, когато се изтръгваха имената на турците в България, гробището, където е погребан Емруллах ефенди, бива изравнено със земята и изчистено. Тогава лоялни негови възпитаници тайничко преместват тленните му останки в гробището на родното му село Пристое, където и днес се съхранява гробът на този мюсюлмански просветител.

В. АХМЕД

130 МОМЧЕТА БЯХА ОБРЯЗАНИ НА СЮННЕТ В СТАРОЗАГОРСКО

Близо 130 момчета бяха обрязани на сюннет, организиран от Районно мюфтийство – Стара Загора, в края на месец август. Събитието се проведе в месджида в Стара Загора и в гр. Крън, община Казанлък, в продължение на два дни. Зам.-ректорът на Висшия ислямски институт Айдън Юмеров, представители на неправителствени организации и имами от региона бяха сред официалните гости. Програмата започна с четене на айети от Свещения Коран. Районният мюфтия на Стара Загора Сейхан Мехмед приветства родителите и децата, припомняйки значението и символиката на сюннета в исляма. В края на програмата децата получиха подаръци от името на организаторите.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА ВИСШИЯ МЮСЮЛМАНСКИ СЪВЕТ ПОСЕТИ ДИЯНЕТА НА ТУРЦИЯ

Председателят на Висшия мюсюлмански съвет (ВМС) Ведат С. Ахмед посети Управлението по религиозни въпроси (Диянет) на Република Турция. По време на визитата си в Анкара той бе придружен от районния мюфтия на Шумен и член на ВМС Месут Мехмедов. Представителите на Мюсюлманско изповедание се срещнаха с председателя на Висшия съвет по религиозни въпроси на Диянета проф. д-р Абдуррахман Хачкалъ, с когото обсъдиха възможности за осъществяване на съвместни проекти. По време на визитата се проведе среща и със заместник-председателя на Диянета д-р Селим Аргун. Също така по време на посещението си в Турция делегацията на Мюсюлманско изповедание проведе протоколни срещи с председателя на Агенцията за турците в чужбина и родствените общности (ЙТБ) Абдуллах Ерен и председателя на Турската агенция за сътрудничество и координация (ТИКА) Серкан Каялар, които са партньорски организации на Мюсюлманско изповедание в сферата на културно-образователните дейности. Заедно с това председателят на ВМС посети директора на Главната дирекция на вакъфите Бурхан Ерсой, с когото обсъдиха бъдещи общи проекти за съхраняване на вакъфските имоти с висока културна стойност.

НА АШУРЕ В ПЛОВДИВ

Районно мюфтийство – Пловдив, сподели мюсюлманския празник Деня Ашуре с представители на всички религии и етноси в града. На 18 август 2021 г. на площада пред „Мурадие джамия“ гости и минувачи бяха почерпени с традиционния десерт ашуре, който символизира споделянето и благодатта. Празникът бе уважен от председателя на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед, областния управител на област Пловдив Ангел Стоев, генералния консул на Турция в Пловдив Корхан Кюнгерю; представители на община Пловдив и на различни религиозни общности и етноси бяха сред официалните лица, които приветстваха гостите и разясниха смисъла и символиката на споделеното ашуре.

СОФИЙСКИЯТ РАЙОНЕН МЮФТИЯ СЕ СРЕЩНА С ОБЛАСТНИЯ УПРАВИТЕЛ

Районният мюфтия на София Бейхан Мехмед заедно с главния секретар на Главно мюфтийство Джелал Фаик посетиха областния управител на София Митко Михайлов. Протоколната среща бе опознавателна между двете институции. Районният мюфтия на София и областният управител обсъдиха съвместни инициативи, които могат да осъществят в бъдеще. Представителите на двете институции се поздравиха взаимно за назначаването им на заеманите от тях позиции.